

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

16-17/01

2025

Οδηγός Μελέτης

Πώς θα προετοιμαστείτε

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Χαιρόμαστε ιδιαίτερα για τη συμμετοχή σας στην προσομοίωση. Με τον οδηγό μελέτης που κρατάτε στα χέρια σας επιδιώκουμε να σας βοηθήσουμε για την προετοιμασία σας. Βασικός στόχος είναι μαθητές και καθηγητές να απολαύσουν τόσο τη διαδικασία της προετοιμασίας όσο και τη διεξαγωγή της προσομοίωσης της Ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πριν από λίγες μέρες λάβατε την κατανομή των μαθητών στις επιτροπές, τα θέματα των επιτροπών και τον στόχο της συζήτησης που θα πραγματοποιηθεί σε κάθε επιτροπή. Στο link <https://mandoulides.edu.gr/politismos/prosomoiosi-olomeleias-evropaikou-koinovouliou/> θα βρείτε πληροφορίες για τη διαδικασία και τη δομή της συζήτησης των ψηφισμάτων.

Στις επόμενες σελίδες αυτού του οδηγού παρουσιάζονται αρχικά μια επισκόπηση - περίληψη του θέματος που έχει αναλάβει η κάθε επιτροπή και μια απαραίτητη αποσαφήνιση όρων και βασικών εννοιών του θέματος, προκειμένου οι μαθητές να κατατοπιστούν επαρκώς στο θέμα της επιτροπής που ανήκουν. Στη συνέχεια δίνονται λέξεις - κλειδιά του θέματος για εύκολη αναζήτηση πληροφοριών και ένα βασικό υλικό έρευνας, η μελέτη των οποίων από τους μαθητές αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της προετοιμασίας της προσομοίωσης.

Στον σύνδεσμο www.europarl.europa.eu/oeil/search/search.do?searchTab=y του OEIL μπορείτε να αναζητήσετε έγγραφα νομοθετικής ή μη διαδικασίας και τα ψηφίσματα των Επιτροπών και της ολομέλειας του ΕΚ. Η έρευνα μπορεί να γίνει με λέξεις ή προτάσεις ή με καταχώρηση του αριθμού του ντοσιέ.

Οι ιστότοποι των κοινοβουλευτικών Επιτροπών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου www.europarl.europa.eu/committees/el/parliamentary-committees.html αποτελούν χρήσιμο οδηγό. Εκεί μπορείτε να αναζητήσετε έγγραφα σχετικά με το έργο κάθε Επιτροπής.

Μην υποτιμάτε την αξία των μηχανών αναζήτησης του διαδικτύου. Βάζοντας λέξεις - κλειδιά, π.χ. European parliament resolution on obesity, θα βρείτε σχετικά ψηφίσματα - άρθρα και όλες τις τελευταίες εξελίξεις για το θέμα σας.

Στο τελευταίο μέρος του οδηγού υπάρχουν πληροφορίες για τη διαδικασία της συνεδρίασης της Ολομέλειας.

Προθεσμίες για τα κείμενα θέσης

Ο κάθε μαθητής θα πρέπει να αποστείλει στο προεδρείο της Επιτροπής που ανήκει το κείμενο θέσης έως τις 05 Ιανουαρίου 2025, σύμφωνα με τις ερωτήσεις που υπάρχουν στο έντυπο κάθε επιτροπής. Η απάντηση σε κάθε ερώτηση δε θα πρέπει να ξεπερνά τις 25 λέξεις και θα πρέπει να συνοδεύεται κι από ένα δεδομένο (fact) πάνω στο οποίο στηρίχθηκε ο μαθητής. Η συνέπεια στην παραπάνω ημερομηνία θα εξασφαλίσει τον απαιτούμενο χρόνο στην οργανωτική επιτροπή και τα προεδρεία, ώστε να προετοιμαστούν για την πρώτη ημέρα των εργασιών των Επιτροπών.

Τα email των προεδρείων που θα στείλετε τα κείμενα θέσης είναι τα εξής:

1. Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων:
epitr.isotitas@protonmail.com
2. Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας:
epitr.paideias@protonmail.com
3. Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων:
epitr.perivallontos@protonmail.com
4. Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών:
epitr.eleftherion@protonmail.com
5. Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων:
epitr.apasxolisis@protonmail.com
6. Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού:
epitr.metaforon@protonmail.com
7. Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων:
epitr.dikaiomaton@protonmail.com
8. Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας:
epitr.erevnas@protonmail.com

Μπορείτε να επικοινωνείτε με τους προέδρους των Επιτροπών σας για οποιοδήποτε ερώτηση έχετε να θέσετε.

Λίγα λόγια για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Ρόλος:	Άμεσα εκλεγμένο σώμα της ΕΕ με νομοθετική, εποπτική και δημοσιονομική αρμοδιότητα.
Μέλη:	720 βουλευτές (Μέλη Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου).
Πρόεδρος:	Ρομπέρτα Μέτσολα.
Έτος ίδρυσης:	1952, ως Κοινή Συνέλευση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα, 1962 ως Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πρώτες άμεσες εκλογές το 1979.
Τόπος:	Στρασβούργο (Γαλλία), Βρυξέλλες (Βέλγιο), Λουξεμβούργο.

Τι κάνει το Κοινοβούλιο

Το Κοινοβούλιο ασκεί 3 θεμελιώδεις εξουσίες: τη νομοθετική, τη δημοσιονομική και την ελεγκτική.

Νομοθετικές αρμοδιότητες:

- Εγκρίνει νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, μαζί με το Συμβούλιο της ΕΕ, με βάση προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Αποφασίζει για τις διεθνείς συμφωνίες.
- Αποφασίζει για θέματα διεύρυνσης.
- Εξετάζει το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής και της ζητά να υποβάλλει νομοθετικές προτάσεις.

Πώς λειτουργεί το Κοινοβούλιο

Οι εργασίες του Κοινοβουλίου διεξάγονται σε δύο στάδια:

- **Επιτροπές:** για την προετοιμασία της νομοθεσίας
Το Κοινοβούλιο αριθμεί **20** επιτροπές και δύο υποεπιτροπές, καθεμιά από τις οποίες ασχολείται με συγκεκριμένο τομέα πολιτικής. Οι Επιτροπές εξετάζουν νομοθετικές προτάσεις, ενώ οι βουλευτές και οι πολιτικές ομάδες μπορούν να προτείνουν τροποποιήσεις ή να απορρίψουν το νομοσχέδιο. Τα θέματα αυτά συζητούνται επίσης στο πλαίσιο των πολιτικών ομάδων.
- **Σύνοδοι Ολομέλειας:** για την έγκριση της νομοθεσίας
Πρόκειται για συνεδρίαση του συνόλου των βουλευτών με σκοπό την τελική ψηφοφορία για το νομοσχέδιο και τις τροποποιήσεις που προτείνονται. Συνήθως η Σύνοδος Ολομέλειας πραγματοποιείται στο Στρασβούργο για τέσσερις ημέρες κάθε μήνα, αλλά μερικές φορές πραγματοποιούνται συμπληρωματικές σύνοδοι στις Βρυξέλλες.

Σύνθεση

Ο αριθμός των ευρωβουλευτών για κάθε χώρα είναι ανάλογος του πληθυσμού της, αλλά ισχύει η αρχή της φθίνουσας αναλογικότητας, δηλαδή καμιά χώρα δεν μπορεί να έχει λιγότερους από 6 ή περισσότερους από 96 ευρωβουλευτές. Ο συνολικός αριθμός τους δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 751 (750 συν τον πρόεδρο). Οι βουλευτές συγκροτούν ομάδες με βάση την πολιτική τους τοποθέτηση, και όχι την εθνικότητά τους. Ο πρόεδρος εκπροσωπεί το Κοινοβούλιο στα άλλα όργανα της ΕΕ και στον έξω κόσμο και έχει τον τελευταίο λόγο στην έγκριση του προϋπολογισμού της ΕΕ.

European Parliament

The only directly-elected EU body. Represents the EU's 500 million inhabitants.

Plays a key role in electing the President of the European Commission.

Shares power over EU budget and legislation with Council of the European Union.

751 MEPs

Seats per country from 2014

21	17	21	13	96	6	11	21	54	74	11	73	6	8	11	6	21	6	26	18	51	21	32	8	13	13	20	73
BELGIUM	BULGARIA	CZECH REPUBLIC	DENMARK	GERMANY	ESTONIA	IRELAND	GREECE	SPAIN	FRANCE	CROATIA	ITALY	CYPRUS	LATVIA	LITHUANIA	LUXEMBOURG	HUNGARY	MALTA	NETHERLANDS	AUSTRIA	POLAND	PORTUGAL	ROMANIA	SLOVENIA	SLOVAKIA	FINLAND	SWEDEN	UNITED KINGDOM

DROI Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Είναι γεγονός ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη (A.I) αποτελεί ένα μοναδικό και καινοτόμο εργαλείο, το οποίο αναμφισβήτητα έχει συμβάλει στην ανάπτυξη πολλών τομέων, όπως στην οικονομία και στις επιστήμες υγείας. Ποιος είναι όμως ο αρνητικός αντίκτυπος της στον τομέα της καλλιτεχνικής δημιουργίας και της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων; Πώς η ΕΕ μπορεί με συγκεκριμένες πολιτικές να διαφυλάξει τα δικαιώματα των καλλιτεχνών και των ανθρώπων που ασχολούνται με τις πνευματικές δημιουργίες γενικότερα, ώστε να διασφαλιστεί η καλλιτεχνική πρωτοτυπία στον κόσμο της κυριαρχίας της Τεχνητής Νοημοσύνης (A.I);

Επισκόπηση - Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει εξελιχθεί σε διάφορες γενιές, καθεμιά από τις οποίες δίνει έμφαση σε διαφορετικά σύνολα δικαιωμάτων. Κομβικής σημασίας ιστορική στιγμή για τα ανθρώπινα δικαιώματα υπήρξε η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία έχει θέσει την προάσπισή τους τόσο ως βασική της αξία (άρθρο 2 Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση - στο εξής ΣΕΕ) όσο και ως στόχο της. (3 ΣΕΕ)

Επιπλέον δεν θα πρέπει να ξεχνούμε πως η ΕΕ ξεκίνησε ως μια οικονομική κοινότητα και ως εκ τούτου οι θεσμικές εξελίξεις τα τελευταία 70 χρόνια στο ενωσιακό επίπεδο συνδέονται με την εξυπηρέτηση των βασικών της αυτών σκοπών. Έτσι, σε οποιαδήποτε ανάλυση για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο πλαίσιο του ενωσιακού δικαίου, οφείλουμε να λάβουμε υπόψη μας την εγκαθίδρυση μεταξύ των Ευρωπαϊκών κρατών της λεγόμενης εσωτερικής αγοράς. Εσωτερική Αγορά, λοιπόν, είναι μια ενιαία αγορά στην οποία τα αγαθά, οι υπηρεσίες, τα κεφάλαια και τα πρόσωπα κυκλοφορούν ελεύθερα και στο εσωτερικό της οποίας οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να ζουν, να εργάζονται, να σπουδάζουν ή να ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα ελεύθερα.

Στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς παρίσταται η ανάγκη για ενιαία ρύθμιση των εννόμων σχέσεων μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών και των Ευρωπαϊκών Κρατών. Αυτόν ακριβώς τον ρόλο διαδραματίζει και η ρύθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο ενωσιακό επίπεδο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Αυτά είναι οικονομικά, δηλαδή αφορούν στην προσπόριση στον δημιουργό οικονομικών ωφελειών από το έργο του και ηθικά, προστατεύουν το έργο από επεμβάσεις που θα αλλοίωναν την ουσία του ως μοναδικού δημιουργήματος της διάνοιας του καλλιτέχνη.

Οι τεχνολογικές όμως εξελίξεις δημιουργούν νέες προκλήσεις στον τομέα της προστασίας και εξασφάλισης του δημιουργού. Έτσι, γεννιούνται απορίες για το αν μπορεί η ίδια η Τεχνητή Νοημοσύνη

(στο εξής Τ.Ν.) να γίνει υποκείμενο των δικαιωμάτων αυτών (να είναι φορέας τους δηλαδή στο όνομα και για λογαριασμό της), πώς μπορούν οι ίδιοι οι καλλιτέχνες να προστατευθούν από τον κίνδυνο αντιποίησης των έργων τους και βέβαια το ακανθώδες ερώτημα που αφορά τη συνεργατική δράση της Τ.Ν. με τον φυσικό καλλιτέχνη. Αυτά τα ζητήματα θα προσπαθήσουμε στις επόμενες γραμμές να θίξουμε και θα τα συζητήσουμε αναλυτικότερα στην επιτροπή μας.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

Προστασία του δημιουργού - Αντιμετωπίζοντας τους «κλώνους»

Η ραγδαία εξέλιξη της Τεχνητής Νοημοσύνης έχει εγείρει ένα πλήθος ηθικών, νομικών και δημιουργικών ζητημάτων, με ένα από τα πλέον ανησυχητικά να αφορά την ικανότητά της να μιμείται και να αναπαράγει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ύφους ενός φυσικού καλλιτέχνη και κυρίως στον χώρο της εικαστικής τέχνης. Με δεδομένη την ταχύτητα εκμάθησης της Τεχνητής Νοημοσύνης, η πρόσβασή της σε μια βάση δεδομένων με έργα συγκεκριμένου δημιουργού μπορεί να οδηγήσει σε παραγωγή «νέων» έργων, τα οποία, αν και προϊόντα αλγοριθμικής επεξεργασίας, μπορούν εύκολα να θεωρηθούν από ανυποψίαστους φίλους της τέχνης ως έργα του αυθεντικού καλλιτέχνη. Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειώσουμε πως ακριβώς επειδή οι προκλήσεις είναι μεγάλες και τα προβλήματα διακρατικά η δράση της Ένωσης στον τομέα αυτόν ανταποκρίνονται πλήρως στην αρχή της επικουρικότητας (αρχή που επιβάλλει ορισμένες αρμοδιότητες της ένωσης που συμπίπτουν με τα κράτη μέλη να ασκούνται από την πρώτη μόνο αν τα δεύτερα δεν μπορούν να το κάνουν αποτελεσματικά και η Ένωση μπορεί να τα καταφέρει καλύτερα.)

Το πρώτο ζήτημα που ανακύπτει είναι η προστασία του ίδιου του δημιουργού. Πώς μπορούμε να διαφυλάξουμε τα δικαιώματά του όταν η Τεχνητή Νοημοσύνη, ακολουθώντας εντολές μπορεί να δημιουργήσει έργα τόσο όμοια σε καλλιτεχνικό στυλ συγκεκριμένων καλλιτεχνών; Η θέσπιση ενός ενιαίου κανονιστικού συνόλου αποτελεί καίρια προτεραιότητα, ώστε να διασφαλιστεί ότι το ιδιαίτερο και προσωπικό ύφος ενός δημιουργού θα συνδέεται άμεσα με την πνευματική του ιδιοκτησία. Παράλληλα, κρίνεται απαραίτητη η χρήση διαφανών συστημάτων ελέγχου και αναγνώρισης των έργων που παράγονται από την Τεχνητή Νοημοσύνη. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αλγόριθμοι που χρησιμοποιούνται θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν ενδεχομένως κρυπτογραφικές ψηφιακές «υπογραφές», ώστε να αναγνωρίζεται η τεχνητή προέλευση κάθε έργου.

Μία ακόμη παράμετρος που θα πρέπει να συνυπολογιστεί είναι η υποχρεωτική σήμανση έργων που παράγονται από τεχνητή νοημοσύνη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τις πλατφόρμες περιεχομένου. Ετικέτες όπως «παραγόμενο από Τεχνητή Νοημοσύνη» κανονικά συνοδεύουν κάθε αντίστοιχο έργο, επιτρέποντας στο κοινό να γνωρίζει την πηγή του. Είναι δυνατόν η λειτουργία αυτή να έχει βοηθητική δράση για τη διαφύλαξη των πνευματικών δικαιωμάτων καλλιτεχνών και με ποιους τρόπους θα μπορούσε να ελεγχθεί αποτελεσματικά η απουσία της ετικέτας αυτής σε αναρτήσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις της;

Ωστόσο, η προστασία των συναλλαγών από ψευδεπίγραφα έργα αποτελεί εξίσου σημαντική πρόκληση. Σε έναν κόσμο όπου οι αγοραπωλησίες τέχνης αποκτούν όλο και περισσότερο ψηφιακό χαρακτήρα, είναι κρίσιμο να εφαρμόζονται συστήματα επαλήθευσης αυθεντικότητας. Με ποιον τρόπο τα ψευδεπίγραφα έργα που παράγονται από Τεχνητή Νοημοσύνη θα αναγνωρίζονται στην αγορά και πώς ακριβώς θα ρυθμιστεί η λειτουργία της στον τομέα αυτό;

Εν τέλει, ο βασικός στόχος είναι η δημιουργία ενός ισορροπημένου συστήματος, όπου η Τεχνητή Νοημοσύνη λειτουργεί ως εργαλείο που ενδυναμώνει και δίνει ώθηση στους καλλιτέχνες, αντί να υπονομεύει τη δημιουργική τους ταυτότητα. Η ανάπτυξη κοινών κανόνων, η ενίσχυση της εκπαίδευσης

του κοινού για τα χαρακτηριστικά της Τεχνητής Νοημοσύνης και η καλλιέργεια ενός πολιτισμού διαφάνειας αποτελούν τα θεμέλια για μια δίκαιη και βιώσιμη αντιμετώπιση του ζητήματος.

Η Τεχνητή νοημοσύνη ως καλλιτέχνης- Το Α.Ι. στον νομικό κόσμο

Αν και το ζήτημα κατά πόσο η Τ.Ν. μπορεί να γίνει αντικείμενο δικαιωμάτων είναι μια κεφαλαιώδης δικαιοπολιτική επιλογή, θα περιοριστούμε στις επόμενες γραμμές στο να αναλύσουμε με περιεκτικό τρόπο διάφορες θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί γύρω από το ζήτημα σε επίπεδο όμως πρακτικό σε συνάρτηση, δηλαδή με το υπό συζήτηση γενικότερο ζήτημα.

Α. Θεωρία του αποκλεισμού: Σύμφωνα με τη θέση αυτή η Τ.Ν. δεν μπορεί να αποκτήσει νομική προσωπικότητα, αυτοτελή δηλαδή υπόσταση στον νομικό κόσμο, και επομένως ούτε δικαιώματα, ούτε ευθύνη μπορεί να έχει.

Πρακτική εφαρμογή στο υπό εξέταση ζήτημα: Οτιδήποτε δημιουργεί η Τ.Ν. και μπορεί να συγκεντρώσει τις προϋποθέσεις του πνευματικού έργου ανήκει ως δικαίωμα σε κάποιο φυσικό πρόσωπο (σχεδιαστής προγράμματος, ιδιοκτήτης αλγορίθμου κ.α.)

Β. Θεωρία της Εξομοίωσης: Η Τεχνητή Νοημοσύνη ως διαθέτουμε -εξ ορισμού- νοημοσύνη και άρα αυτονομία μπορεί να αποκτά δικαιώματα στο όνομά της και να τα διαχειρίζεται αποκλειστικά.

Πρακτική εφαρμογή στο υπό εξέταση ζήτημα: Ο αλγόριθμος αποκτά πρωτότυπα και ο ίδιος τα πνευματικά δικαιώματα στα παραγόμενα έργα, τα οποία διαχειρίζεται κίολας κατά την κρίση του

Γ. Ενδιάμεση θέση: Αυτή προτείνει να μπορεί η Τ.Ν. να αποκτά δικαιώματα στο όνομά της, πλην όμως κατά το πρότυπο λειτουργίας των Νομικών προσώπων στην έννομη τάξη. Έτσι, ο νόμος αντιμετωπίζει ως πρόσωπα (έχοντα νομική προσωπικότητα - δικαιώματα και υποχρεώσεις) εταιρίες, σωματεία, ιδρύματα απλώς αυτά εκπροσωπούνται από τα όργανά τους.

Πρακτική εφαρμογή στο υπό εξέταση ζήτημα: Όταν ένας αλγόριθμος παράγει ένα πνευματικό έργο τότε αυτομάτως αποκτά ο ίδιος τα πνευματικά δικαιώματα. Ωστόσο, τα ασκούν στο όνομα και για λογαριασμό του άνθρωποι, οι οποίοι βρίσκονται στην ιδιότυπη θέση του διαχειριστή του αλγορίθμου. Όπως, δηλαδή, το Διοικητικό Συμβούλιο ενός ιδρύματος- πινακοθήκης πωλεί έναν πίνακα που ανήκει στο ίδρυμα, έτσι και ο διαχειριστής πωλεί το ψηφιακό έργο που ο αλγόριθμος δημιούργησε και αυτομάτως απέκτησε. Και στις δύο περιπτώσεις ο διαχειριστής και το Διοικητικό Συμβούλιο ενεργούν όχι με το δικό τους όνομα αλλά με αυτό του Αλγορίθμου ή της Πινακοθήκης αντίστοιχα.

Συνολικές παρατηρήσεις

Όπως γίνεται αντιληπτό τα ζητήματα αυτά χρειάζονται ιδιαίτερα προσεκτική συζήτηση, ώστε να υιοθετηθεί η μία ή η άλλη λύση. Πρέπει να λαμβάνεται φυσικά υπόψη και ο βαθμός ωριμότητας της Τεχνητής Νοημοσύνης. Ακόμα είναι εμφανές πως τα κράτη μέλη θα πρέπει από κοινού και σε ευρωπαϊκό πλαίσιο να αντιμετωπίσουν το ζήτημα αφενός λόγω του διακρατικού χαρακτήρα του προβλήματος και αφετέρου λόγω του διαφορετικού βαθμού ψηφιοποίησης και αξιοποίησης της Τεχνητής Νοημοσύνης σε κάθε κράτος. Τέλος σημαντικό είναι να επισημάνουμε πως το ζήτημα αν θα πρέπει να αναγνωρίζονται στην Τ.Ν. πνευματικά δικαιώματα δεν αφορά το αμέσως επόμενο θέμα που θα αναλύσουμε. Εδώ παρουσιάσαμε τις απόψεις που έχουν υποστηριχθεί σχετικά με το αν ο αλγόριθμος ή κάποιος άνθρωπος (που σχετίζεται με τον αλγόριθμο) είναι ορθότερο να αποκτά πνευματικά δικαιώματα, όταν η Τ.Ν. είναι ο δημιουργός. Άλλο όμως είναι το ζήτημα σε περίπτωση καλλιτεχνικής δημιουργίας από άνθρωπο με τη βοήθεια της Τ.Ν., ποιος και σε ποιον βαθμό είναι τελικά ο δημιουργός. Για το θέμα αυτό ο λόγος αμέσως παρακάτω.

Η τεχνητή νοημοσύνη και ο καλλιτέχνης συναντιούνται- Η Τ.Ν. σε ρόλου δημιουργού

Γενική Επισκόπηση

Φυσικά, η ραγδαία ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (Τ.Ν.) στον τομέα της καλλιτεχνικής δημιουργίας εγείρει όχι μόνο πρακτικά αλλά και φιλοσοφικά και νομικά ζητήματα. Το ερώτημα των πνευματικών δικαιωμάτων αναδεικνύεται σε κεντρικό ζήτημα, δεδομένου ότι η φύση της δημιουργίας αλλάζει. Στον παραδοσιακό καλλιτεχνικό κόσμο ο δημιουργός ήταν ο μοναδικός υπεύθυνος για τη γέννηση ενός έργου. Τώρα όμως με την ενεργό συμμετοχή των αλγορίθμων, η ιδιότητα του «δημιουργού» γίνεται ασαφής. Η συμμετοχή της Τ.Ν. ενδέχεται να είναι άλλοτε εργαλειακή και άλλοτε δημιουργική, δημιουργώντας έτσι γκρίζες ζώνες στη διανομή των δικαιωμάτων.

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι χρήσιμο να διαχωρίσουμε δύο κατηγορίες έργων που σχετίζονται με τη Τ.Ν.: έργα που δημιουργούνται εξ ολοκλήρου από την Τ.Ν. και έργα που δημιουργούνται με τη συνεργασία ανθρώπου και μηχανής. Στην πρώτη περίπτωση, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο σχεδιαστής του προγράμματος ή η ομάδα που ανέπτυξε την Τ.Ν. ή ακόμα και το ίδιο το μηχάνημα - σύμφωνα με όσα παραπάνω εκτέθηκαν - θα πρέπει να θεωρείται ο «δημιουργός» και να απολαμβάνει τα αντίστοιχα δικαιώματα. Ωστόσο, κάτι τέτοιο εγείρει ηθικές και πρακτικές ανησυχίες, διότι το πρόγραμμα από μόνο του δεν διαθέτει ανθρώπινη συνείδηση, πρόθεση ή δημιουργική επιδίωξη. Στη δεύτερη περίπτωση, όπου ο άνθρωπος και η Τ.Ν. συνεργάζονται, η σχέση γίνεται πιο περίπλοκη. Πολλοί υποστηρίζουν ότι ο καλλιτέχνης παραμένει ο βασικός δημιουργός, αφού είναι αυτός που κατευθύνει, επιλέγει και προσδίδει την τελική αισθητική ταυτότητα στο έργο. Ωστόσο, όταν το πρόγραμμα παρέχει κρίσιμα στοιχεία στη δημιουργία του έργου - όπως μια μοναδική μελωδία ή ένα ιδιαίτερο οπτικό αποτέλεσμα - η αξίωση του σχεδιαστή για μερίδιο κερδών αποκτά μεγαλύτερη βαρύτητα. Το ζήτημα αυτό αποτελεί μείζονα ηθική επιλογή, η οποία θα μας απασχολήσει στο πλαίσιο της Επιτροπής μας.

Νομικές Προεκτάσεις και Εφαρμογές

Οι παραπάνω συζητήσεις δεν παραμένουν σε θεωρητικό επίπεδο. Σε πολλές χώρες αναπτύσσονται ήδη νομικά πλαίσια για την προστασία της δημιουργικής διαδικασίας στην ψηφιακή εποχή. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση για παράδειγμα η οδηγία για τα πνευματικά δικαιώματα (Copyright Directive) προσπαθεί να ενσωματώσει τη νέα πραγματικότητα της ψηφιακής δημιουργίας, θέτοντας όμως περιορισμούς στη δυνατότητα κατοχύρωσης έργων που παράγονται εξ ολοκλήρου από μηχανές. Στο πλαίσιο αυτό θα συζητήσουμε για πιθανή τροποποίηση του ανωτέρω κανονιστικού πλαισίου. Αντίστοιχα, στις Ηνωμένες Πολιτείες το Γραφείο Πνευματικών Δικαιωμάτων έχει απορρίψει αιτήσεις για την προστασία έργων που δεν έχουν στοιχείο ανθρώπινης συμβολής. Μια πιθανή λύση θα μπορούσε να είναι η απόδοση ενός ποσοστού πνευματικών δικαιωμάτων στον σχεδιαστή του λογισμικού για έργα που βασίζονται σε αλγοριθμικές συνθέσεις είτε και στον ίδιο τον αλγόριθμο όπως είδαμε παραπάνω. Αυτή η ρύθμιση θα πρέπει να διαμορφωθεί με προσοχή, ώστε να μην αποθαρρύνει τη χρήση της Τ.Ν. από καλλιτέχνες, διατηρώντας ταυτόχρονα τη δίκαιη διανομή των κερδών.

Επιπλέον, γίνεται κατανοητό ότι οι εξελίξεις που παραπάνω σκιαγραφήσαμε θολώνουν αρκετά το τοπίο των πνευματικών δικαιωμάτων. Όμως, για να μπορούν αυτά να έχουν πρακτικό αντίκτυπο θα πρέπει οι φορείς τους να γνωρίζουν επακριβώς το προστατευτικό πεδίο τους και την αξία επίκλησής τους. Έτσι, είναι αναγκαίο οι καλλιτέχνες να μπορούν πραγματικά να ενημερώνονται για τις εξελίξεις, γνωρίζοντας το νομικό πλαίσιο και τα δικαιώματά τους.

Φιλοσοφικές Διαστάσεις

Πέρα από τις πρακτικές και νομικές πλευρές, η εμπλοκή της Τ.Ν. στην τέχνη προκαλεί βαθιές φιλοσοφικές ερωτήσεις. Τι σημαίνει τελικά να είναι κανείς δημιουργός; Ποια είναι η ουσία της τέχνης

όταν ο δημιουργός δεν είναι ένας άνθρωπος, αλλά μια μηχανή; Μήπως η τέχνη παύει να είναι προσωπική έκφραση και γίνεται αποτέλεσμα τυχαίων ή προγραμματισμένων διαδικασιών; Αν και οι απαντήσεις δεν είναι ακόμα σαφείς, φαίνεται πως η Τ.Ν. δεν υποκαθιστά τη δημιουργικότητα, αλλά την εμπλουτίζει. Όπως τα πιάνο και τα μουσικά όργανα στο παρελθόν, έτσι και οι αλγόριθμοι προσφέρουν νέα μέσα και ευκαιρίες για καλλιτεχνική έκφραση. Ο άνθρωπος παραμένει ο πυρήνας της δημιουργίας, αξιοποιώντας την Τ.Ν. για να προχωρήσει σε νέους δρόμους. Η συζήτηση γύρω από αυτά τα θέματα είναι μόνο η αρχή μιας μακράς πορείας που θα καθορίσει τις ισορροπίες μεταξύ ανθρώπου και μηχανής στην καλλιτεχνική δημιουργία. Η απάντηση δεν θα είναι απόλυτη, αλλά θα εξελίσσεται συνεχώς μαζί με την τεχνολογία και τις ανάγκες της κοινωνίας.

Τελικές σκέψεις

Όπως είδαμε το θέμα της εμπλοκής της Τεχνητής Νοημοσύνης στην καλλιτεχνική δημιουργία είναι πολύπλοκο. Εγείρει φιλοσοφικά, κοινωνικά νομικά και εν τέλει δικαιοπολιτικά θέματα. Οι απαντήσεις που θα δώσουμε σε αυτά έχουν άμεσο πρακτικό ενδιαφέρον. Πριν από χρόνια ο Τσέχωφ είχε πει: Δεν υπάρχει τίποτε καινούργιο στην τέχνη, εκτός από το ταλέντο. Το αν επαληθεύουμε ή όχι τη ρήση αυτή σήμερα μπορεί ίσως να μας δώσει λύση σε πολλά από τα παραπάνω ζητήματα.

Λέξεις - Κλειδιά

Τέχνη, Τεχνητή Νοημοσύνη, δημιουργία, ανθρώπινα δικαιώματα, ταλέντο, τεχνολογία, νομοθεσία, εξελίξεις, καλλιτέχνης, αλγόριθμος, νομική προσωπικότητα, αντιποίηση, γνησιότητα, ψηφιακή τέχνη

Ερωτήματα

- Πώς μπορούμε να διαφυλάξουμε τον καλλιτέχνη από το ενδεχόμενο αντιποίησης των καλλιτεχνικών του έργων μέσω της Τεχνητής Νοημοσύνης;
- Μπορούμε να κατοχυρώσουμε απευθείας πνευματικά δικαιώματα στους αλγόριθμους που δημιουργούν μέσω της τεχνητής νοημοσύνης;
- Η τέχνη με ψηφιακά εργαλεία ανήκει στον αλγόριθμο ή στον δημιουργό; Με ποιο κριτήριο θα καταναίμουμε τα πνευματικά δικαιώματα των δύο πόλων;
- Πώς μπορούμε να εξασφαλίσουμε την ενημέρωση των καλλιτεχνών για τα δικαιώματά τους επί των έργων μέσα στο πολύπλοκο νομικό και επιστημονικό πλαίσιο της ψηφιακής τέχνης;

Υλικό έρευνας

Τα πνευματικά δικαιώματα γενικά:

- https://europa.eu/youreurope/business/running-business/intellectual-property/copyright/index_el.htm
- <https://www.wipo.int/export/sites/www/treaties/en/docs/pdf/berne.pdf>
- <https://eclass.uowm.gr/modules/document/file.php/ADMIN104/6.%CE%A0%CE%BD%CE%B5%CF%85%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1.pdf>
- <https://www.twitch.tv/creatorcamp/el-gr/paths/twitch-copyright-school/what-happens-if-you-violate-copyright-law/>

Νομοθεσία ΕΕ για τα πνευματικά δικαιώματα

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0029>

- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32006L0115>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32001L0084>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:31993L0083>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32009L0024>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0077>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32012L0028>
- <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj>
- <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1128/oj>

Η νομική προσωπικότητα της Τεχνητής νοημοσύνης

- <https://www.coe.int/en/web/human-rights-intergovernmental-cooperation/intelligence-artificielle>
- <https://www.ohchr.org/en/statements/2023/07/artificial-intelligence-must-be-grounded-human-rights-says-high-commissioner>
- <https://www.accessnow.org/human-rights-and-ai-governance/>
- https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/1859C6E12F75046309C60C150AB31A29/S0020589320000366a.pdf/artificial_intelligence_and_the_limits_of_legal_personality.pdf

EMPL Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Αναμφίβολα ο αθλητισμός αποτελεί έναν συνδετικό κρίκο μεταξύ των ανθρώπων ανεξαρτήτως της εθνικότητας, της θρησκείας, της ηλικίας και του φύλου τους. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ημέρας Αλληλεγγύης μεταξύ των Γενεών πώς θα μπορέσει η ΕΕ να αξιοποιήσει τον αθλητισμό, για να ενισχύσει την κοινωνική συνοχή των πολιτών μελών της και να συμβάλει στον διαγενεακό διάλογο μεταξύ τους;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής της ΕΕ υπολογίζεται ότι οι δημογραφικές αλλαγές θα τροποποιήσουν σε βάθος τη δομή του πληθυσμού, την κοινωνική διάρθρωση και την ηλικιακή πυραμίδα. Λόγω της αύξησης του μέσου όρου ηλικίας και του προσδόκιμου ζωής, σε συνδυασμό με τη σταδιακή μείωση των γεννήσεων, τα άτομα μεγαλύτερων ηλικιών θα αντιπροσωπεύουν ένα αυξανόμενο τμήμα του πληθυσμού στον σύγχρονο δημογραφικό χάρτη. Η αύξηση των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας στην ηλικιακή κλίμακα ζωής ως αποτέλεσμα της επιστημονικής και τεχνολογικής προόδου, υγιέστερου και ασφαλέστερου τρόπου διαβίωσης αποτελεί έναν θρίαμβο της ανθρωπότητας, αλλά και μία δημογραφική πρόκληση μεταξύ των γενεών που επιβάλλει τη χάραξη πολιτικής για την κοινωνική ενσωμάτωση της ηλικίας αυτής στην ενεργό δράση, στα κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα, στον δημόσιο βίο, στους οικονομικούς πόρους.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ) με τον όρο «Ενεργό Γήρανση» εννοούμε τη διαδικασία της βελτιστοποίησης των ευκαιριών στην εργασία, στην υγεία, στη συμμετοχή στα κοινά, προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής των ανθρώπων που γηράσκουν. Η ενεργός γήρανση επιτρέπει στους ανθρώπους να αξιοποιούν τις δυνατότητές τους, προκειμένου να ζουν με ευημερία και να είναι ενεργοί στην κοινωνία, με τέτοιο τρόπο που να καλύπτονται οι ανάγκες και οι επιθυμίες τους, ενώ ταυτόχρονα είναι παραγωγικοί.

Παράλληλα, βασικό πυλώνα χάραξης της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ αποτελεί ο αθλητισμός, μέσω του οποίου επιδιώκεται η επίτευξη της γενικής ευημερίας, κοινωνικής ένταξης και συμπερίληψης ανεξαρτήτως θρησκείας, ηλικίας, φύλου, εθνικότητας, οικονομικής δύναμης. Με άγημα τον αθλητισμό η ΕΕ προσδοκά να ενισχύσει την οικονομική και κοινωνική συνοχή ανθρώπων όλων των ηλικιών, την καλλιέργεια κουλτούρας ανεκτικότητας, φροντίδας και αποδοχής, να αναλάβει πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω ηλικίας και να εγκρίνει νομοθετήματα κατά του αποκλεισμού πρόσβασης ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας σε αγαθά, εγκαταστάσεις και υπηρεσίες.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

Δημογραφική αλλαγή: αλλαγή που σχετίζεται με τη σύνθεση και σύσταση του πληθυσμού (ηλικία, φύλο, ρυθμό γεννήσεων και θανάτων), τις μεταβολές του και τα φαινόμενα που την προκαλούν. Η δημογραφία είναι επιστημονικός κλάδος που σχετίζεται με τη μελέτη του πληθυσμού τόσο σε επίπεδο στατιστικών στοιχείων, όσο και από ποιοτική άποψη. Πέραν του συνολικού αριθμού του πληθυσμού εξετάζει και άλλα στατιστικά στοιχεία, όπως δείκτες απασχόλησης, εκπαίδευσης, βιοτικού επιπέδου, ανά ηλικία, φύλο, τόπο διαμονής κ.α. Στην Ελλάδα απογραφές (μετρήσεις) πληθυσμού διεξάγονται κάθε δέκα χρόνια από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ).

Προσδόκιμο Ζωής: αλλιώς «προσδόκιμο επιβίωσης» ή «όρια θνησιμότητας» ονομάζεται ο αριθμός των ετών που αναμένεται να ζήσει κάποιος με καλή υγεία, ο μέσος όρος επιβίωσης του μέσου ανθρώπου, η προσδοκώμενη διάρκεια ζωής.

Διαγενεακή Αλληλεγγύη: αναφέρεται στην υποστήριξη, συνεργασία, βοήθεια μεταξύ διαφορετικών γενεών. Με τον όρο περιγράφεται η κοινωνική συνοχή και οι σχέσεις αμοιβαίας εξάρτησης που πρέπει να αναπτύσσονται μεταξύ νέων και ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας. Ο όρος καθίσταται έτι περαιτέρω επίκαιρος λόγω των παγκόσμιων δημογραφικών προκλήσεων (μείωσης γεννήσεων, αύξησης προσδόκιμου ζωής), καθώς εμφανίζεται μεγάλο μέρος του πληθυσμού να καταλαμβάνεται πλέον από άτομα μεγάλων ηλικιών. Τούτο καθιστά επιτακτική την ανάγκη ενσωμάτωσης αυτών στην ενεργό δράση. Από το έτος 2009 η 29^η Απριλίου καθιερώθηκε ως Ευρωπαϊκή Ημέρα Αλληλεγγύης μεταξύ των Γενεών.

Ενεργός Γήρανση: αποτελεί διαδικασία, κατά την οποία ενισχύονται οι δυνατότητες ευχερούς πρόσβασης στην υγεία, συμμετοχής στα κοινά και η ασφάλεια στη διαβίωση, ώστε να εξασφαλίζεται η ποιότητα ζωής των ανθρώπων κατά τη γήρανση. Η Ενεργός Γήρανση ενθαρρύνει στους ανθρώπους να συνειδητοποιούν τις δυνατότητές τους για σωματική και ψυχική ευεξία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ώστε να αποτελούν ενεργά και παραγωγικά μέλη του κοινωνικού γίνεσθαι χωρίς αποκλεισμούς.

Η Διαγενεακή Αλληλεγγύη στην ΕΕ

Η ΕΕ προωθεί με αποφασιστικότητα την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, ως μέσο προώθησης υγιών σχέσεων και κοινωνικής συνοχής.

Δυνάμει των άρθρων 25 και 34 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνονται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο καθώς και το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία του γήρατος.

Σύμφωνα με άρθρο 21 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύεται ρητά κάθε διάκριση λόγω ηλικίας.

Με την COM(2008)0426 πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δόθηκε οδηγία του Συμβουλίου της ΕΕ να εφαρμοστεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η πρόταση διαμορφώνει το πλαίσιο για την απαγόρευση των διακρίσεων με βάση τα παραπάνω χαρακτηριστικά και καθιερώνει ενιαίο ελάχιστο επίπεδο προστασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα άτομα που έχουν υπάρξει

θύματα τέτοιων διακρίσεων.

Σύμφωνα με την πρόταση:

Τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και οι εργαζόμενοι που πλησιάζουν στην ηλικία συνταξιοδότησης δεν είναι βάρος στην οικονομία και στην κοινωνία και δεν παρεμποδίζουν τον εκσυγχρονισμό των διεργασιών παραγωγής. Αντιθέτως, λόγω της πείρας τους, των επιτευγμάτων και γνώσεων που διαθέτουν, είναι πολύτιμο όπλο για την πρόοδο τόσο στον επαγγελματικό, όσο και στον κοινωνικό και πολιτικό στίβο.

Η πολιτική της ΕΕ διέπεται από την αρχή «μια κοινωνία για όλους», επιδιώκει την καταπολέμηση κάθε μορφής προκαταλήψεων και διακρίσεων και στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινωνίας, στην οποία οι ηλικιωμένοι θα αντιμετωπίζονται ισότιμα ως μονάδες παραγωγικές και δημιουργικές με θεμελιώδη δικαιώματα. Προς επίτευξη του στόχου αυτού είναι κρίσιμο όλα τα κράτη μέλη να παρέχουν σε όλες τις κατηγορίες ηλικίας ίσες ευκαιρίες για ενεργό συμμετοχή στον κοινωνικό βίο ανεξαρτήτως της ηλικίας τους.

Αθλητισμός ως Μέσο Εξάλειψης Διακρίσεων στην ΕΕ

Η Λευκή Βίβλος* για τον Αθλητισμό του Πιερ ντε Κουμπερτέν, ιδρυτή και προέδρου της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, που δημοσιεύτηκε το 2007 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη και οργανωμένη πρωτοβουλία της ΕΕ να αναδείξει τα σημαντικά οφέλη του αθλητισμού στη γενική ευημερία, κοινωνική ένταξη και συμπερίληψη ανεξαρτήτως θρησκείας, φύλου, εθνικότητας, οικονομικής δύναμης. Με την υπογραφή της Συνθήκης της Λισαβόνας που τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2009, τέθηκαν τα θεμέλια χάραξης πολιτικής και ανάληψης δράσης για την προαγωγή του αθλητισμού στην Ευρώπη, με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, την καλλιέργεια κουλτούρας ανεκτικότητας και αποδοχής.

Με βάση τα άρθρα 1 και 4 του Ευρωπαϊκού Καταστατικού για τον Αθλητισμό θεσπίζεται το δικαίωμα συμμετοχής στον αθλητισμό ανεξαρτήτως διακρίσεων και η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και ασφάλειας των ενασχολούμενων με αυτόν. Θεωρώντας τον αθλητισμό έναν πολύ σημαντικό παράγοντα της ανθρώπινης ανάπτυξης και διαμόρφωσης του χαρακτήρα, η ΕΕ θέτει σε πρωτεύουσα θέση το δικαίωμα κάθε ατόμου να έχει ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση σε αυτόν ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Ο Κώδικας Αθλητικών Ηθών του Συμβουλίου της Ευρώπης βασίζεται στις έννοιες της αμεροληψίας και της αθλητικής αρίστευσης. Η έννοια της αμεροληψίας εκφράζεται τόσο ως απουσία διακρίσεων, όσο και ως προσωπική υποχρέωση του καθένα να συμβαδίζει με τους κανόνες και με το ευ αγωνίζεσθαι. Το ευ αγωνίζεσθαι ορίζεται σαν κάτι πολύ περισσότερο από την απλή τήρηση των κανόνων του παιχνιδιού. Περικλείει τις έννοιες της φιλίας, του σεβασμού προς τους άλλους και της ευγενούς άμιλλας. Πρόκειται για μια ύψιστη προσδοκία ισότητας, δικαιοσύνης και δίκαιης αξιοκρατικής νίκης.

*Οι Λευκές Βίβλοι που εκδίδονται από την Επιτροπή, είναι έγγραφα που περιλαμβάνουν προτάσεις δράσης της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς. Σκοπός μιας Λευκής Βίβλου είναι να βοηθήσει να αρχίσει μία συζήτηση με το κοινό, τα ενδιαφερόμενα μέρη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, προκειμένου να επιτευχθεί κοινωνική συναίνεση.

Αθλητισμός και Διαγενεακή Αλληλεγγύη

Υφιστάμενες Δράσεις στην ΕΕ:

Το Erasmus+ είναι ένα από τα πιο πετυχημένα προγράμματα χρηματοδότησης της ΕΕ εδώ και πλέον 35 χρόνια και αφορά όλους τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού(Erasmus+Sport). Στοχεύει να στηρίξει χωρίς αποκλεισμούς τους Ευρωπαίους, αλλά και άλλους πολίτες εκτός της ΕΕ, στην προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Παρέχει ευκαιρίες σε νέους, σε άτομα κάθε ηλικίας, μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες, εργαζόμενους, εθελοντές, σε άτομα με λιγότερες ευκαιρίες, άτομα με αναπηρία και μετανάστες, καθώς και σε πολίτες της ΕΕ που ζουν σε απομακρυσμένες περιοχές ή αντιμετωπίζουν κοινωνικοοικονομικές δυσκολίες να αποκτήσουν νέα γνώση και εμπειρίες, να συνάψουν διαπολιτισμικές και διασυνοριακές συνεργασίες, να βελτιώσουν δεξιότητες και προσόντα, τα οποία είναι απαραίτητα, αλλά και απαιτούνται σε έναν διαρκώς εξελισσόμενο κόσμο.

Η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού (European Week of Sports, EWOS) που διοργανώνεται από τις 20 έως τις 23 Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο είναι μία πρωτοβουλία της ΕΕ που εστιάζει στη συμμετοχή, ένταξη και καινοτομία, στο πλαίσιο της οποίας με τα κράτη μέλη και οι χώρες εταίροι διοργανώνουν ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Γυμναστικής για Όλους (European Fitness Day) ως μέρος της ευρωπαϊκής καμπάνιας #NowWeMove στοχεύει να ευαισθητοποιήσει όλους αδιακρίτως τους Ευρωπαίους πολίτες για τα οφέλη της φυσικής δραστηριότητας, να προωθήσει ευκαιρίες για σωματική άσκηση, θέτοντας σε επίκεντρο τις διασκεδαστικές δραστηριότητες που προσφέρουν οι επαγγελματίες του fitness. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν γυμναστικές ασκήσεις, παιχνίδια, προγράμματα fitness διαφόρων δυναμικοτήτων που απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες και επιτρέπουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.

Η απονομή βραβείων #BeInclusive EU Sports Awards που διοργανώνονται από το 2022 με επίκεντρο την προώθηση του αθλητισμού και την επιβράβευση καινοτόμων αθλητικών πρωτοβουλιών και δράσεων. Στόχος της διοργάνωσης είναι η «εξάλειψη των κοινωνικών φραγμών» και τη δημιουργία ενός αισθήματος ενιαίας ευρωπαϊκής ταυτότητας. Τα νικητήρια projects παρουσιάζονται ως παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της ένταξης και της μη διάκρισης. Αυτό βελτιώνει περαιτέρω την κοινωνική ένταξη μέσω του αθλητισμού. Οι τρεις νικητές ανακοινώνονται στην ετήσια τελετή απονομής βραβείων #BeInclusive στις Βρυξέλλες, όπου οι νικητές των βραβείων έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τα έργα τους σε ένα κοινό ειδικών στον τομέα του αθλητισμού.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και τον Αθλητισμό (EuropeActive) είναι μία μη κερδοσκοπική οργάνωση που χρηματοδοτείται από την ΕΕ, στο πλαίσιο της οποίας διοργανώνονται συνέδρια, forum, δράσεις, με στόχο να έρχονται σε επαφή επαγγελματίες του κλάδου και λάτρεις της φυσικής κατάστασης, για να μοιραστούν τη γνώση, να δικτυωθούν και να γιορτάσουν τις προόδους στον κλάδο της γυμναστικής.

Εκδηλώσεις στο πλαίσιο της EuropeActive είναι ενδεικτικά:

- 1) Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την υγεία και τη φυσική κατάσταση (EHFF): το κορυφαίο συνέδριο της Ευρώπης για τη βιομηχανία υγείας και φυσικής κατάστασης.
- 2) Active Leadership Forum (ALF): εκδήλωση της Europe Active για τα στελέχη που πρωτοστατούν στον ευρωπαϊκό τομέα γυμναστικής ενισχύοντας την καινοτομία και τη συνεργασία.
- 3) Συνάντηση Διεθνών Προτύπων (ISM): η σημαντική διοργάνωση για τον καθορισμό και την εφαρμογή προτύπων στη βιομηχανία γυμναστικής.

- 4) Exercise for Health Summit (EfHS): ένα σημαντικό γεγονός που συνδέει τον κλάδο της φυσικής κατάστασης με τη στρατηγική πολιτική για την υγεία και τη δημόσια υγεία, ως έχει.
- 5) #BEACTIVE DAY: μία πανευρωπαϊκή εκστρατεία κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Αθλητισμού για τον εορτασμό της σωματικής δραστηριότητας με δωρεάν εκδηλώσεις σε όλη την ήπειρο.
- 6) FIBO: η μεγαλύτερη εμπορική έκθεση στον κόσμο για φυσική κατάσταση, ευεξία και υγεία.
- 7) Rimini Wellness: μία κορυφαία εκδήλωση στην Ευρώπη που γιορτάζει τη φυσική κατάσταση, την ευεξία και τον υγιεινό τρόπο ζωής.
- 8) Trainer Provider Forum (Φόρουμ παρόχων εκπαίδευσης): πρόκειται για μία εκδήλωση της EuropeActive για την προώθηση της ποιότητας και των προτύπων στην εκπαίδευση φυσικής κατάστασης.

Οφέλη από τη Συνεργασία των Γενεών μέσω του Αθλητισμού:

Τα οφέλη από τη συνεργασία των γενεών μέσω του αθλητισμού είναι σημαντικά και εκτείνονται σε διάφορους τομείς, όπως στην ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων των ηλικιακών ομάδων, τη διατήρηση ψυχικής και σωματικής υγείας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και πνεύματος συνεργασίας, τη δημιουργία αισθήματος αυτοπεποίθησης, ασφάλειας και διάθεσης προσφοράς.

Τα σημαντικότερα είναι:

Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής: Οι ηλικιακές ομάδες έρχονται σε επαφή μέσω των δυναμικών οδών αθλητικών δράσεων. Οι νέοι διδάσκονται από τις εμπειρίες και βιώματα των μεγάλων, αφομοιώνουν γνώσεις και υιοθετούν πρακτικές δοκιμασμένες στον χρόνο που αποδείχθηκαν επιτυχείς. Συμμετέχοντας από κοινού σε αθλητικές δραστηριότητες, τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας αντλούν έμπνευση από τη δύναμη και την ενέργεια των νέων, διαπιστώνουν τη σημαντική συμβολή τους στην κοινή τους δράση, αναγνωρίζουν τον συμβουλευτικό και καθοδηγητικό τους ρόλο, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους, νιώθουν σημαντικοί και δημιουργικοί. Έτσι, δομούνται ισχυρές κοινωνικές συνδέσεις και αντίστοιχα μειώνονται οι κοινωνικές διαφορές.

Διατήρηση σωματικής υγείας: Η φυσική δραστηριότητα έχει αναντίρρητα θετική επίδραση στους ανθρώπους όλων των ηλικιακών ομάδων. Η συμμετοχή σε ήπιες αθλητικές δραστηριότητες βελτιώνει τη φυσική κατάσταση των μεγαλύτερων, συμβάλλει στη διατήρηση του ιδανικού βάρους, επιβραδύνει και εξομαλύνει τη γήρανση. Σε άτομα μικρότερης ηλικίας αποτελεί σύμμαχο για την υιοθέτηση και εγκατάσταση ενός υγιούς τρόπου ζωής, αλλά και όπλο κατά της παχυσαρκίας και όλων των παθολογιών που έπονται αυτής.

Βελτίωση της ψυχικής υγείας: Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και σύσσωμος ο ιατρικός κόσμος σήμερα συνιστά τον αθλητισμό για τη διατήρηση της ψυχικής ευεξίας για όλες τις ηλικιακές ομάδες. Η σωματική άσκηση, πολύ περισσότερο η ενασχόληση σε οργανωμένη αθλητική δραστηριότητα, αποτελεί τη θεμέλια λίθο για τη διατήρηση ενός υγιούς ψυχισμού, την ανάπτυξη του αισθήματος τη ευτυχίας και αυτοεκτίμησης. Ο αθλητισμός καταπολεμά την απομόνωση, κυρίως για ηλικιωμένα άτομα, αλλά και για νεότερα που ο σύγχρονος τρόπος ζωής, ο φόρτος εργασίας ή η εγγενής εσωστρέφεια, συστολή και χαμηλή αυτοεκτίμηση αποθαρρύνουν από την κοινωνικοποίηση, την ενεργό δράση και τη συμμετοχή σε κοινές δράσεις. Η αλληλεπίδραση με άτομα από διαφορετικές γενιές μπορεί να βελτιώσει την ψυχική υγεία όλων των συμμετεχόντων.

Μετάδοση αξιών και γνώσεων: Μέσω της αλληλεπίδρασης σε κοινές αθλητικές δραστηριότητες οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συμμετέχοντες μπορούν να μεταδώσουν στους νεότερους τις αξίες της πειθαρχίας, της συνεργασίας και της επιμονής. Παράλληλα, διδάσκουν την ιεράρχηση των αναγκών,

την αυτοκυριαρχία, την υπομονή και τη συστηματική εργασία. Μέσω των νεότερων οι μεγαλύτεροι εξοικειώνονται σε σύγχρονες πρακτικές, τεχνολογικές γνώσεις, αυτοματισμούς. Αποκτούν μεγαλύτερη ευχέρεια στην πρόσβαση σε ηλεκτρονικά μέσα, εργαλεία και πλατφόρμες. Η δεξιότητα αυτή εκσυγχρονίζει τη δυναμική της παραγωγικότητας και δημιουργικότητάς τους σε τομείς πέραν των αθλητικών και εντάσσονται πλέον με μεγαλύτερη ευκολία στα σύγχρονα δεδομένα, καθιστώντας τους αυτόνομους, ενεργούς πολίτες και ανταγωνιστικούς εργαζόμενους.

Συνεργασία των ηλικιακών ομάδων: Η αλληλεπίδραση των διαφορετικών ηλικιακών ομάδων μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων προάγει τη συνεργασία και την επικοινωνία μεταξύ των δυο γενεών, καλλιεργεί την κατανόηση, την ενσυναίσθηση και την αποδοχή της διαφορετικότητας, δημιουργεί δεσμούς φιλίας, εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού. Η παιδεία αυτή που κατακτάται μέσω του αθλητισμού αποτελεί το θεμέλιο για τη δόμηση πνεύματος συνεργασίας μεταξύ των γενεών και στην οικογένεια, στο εργασιακό περιβάλλον, στις κοινωνικές επαφές, στις συναλλαγές με τις δημόσιες υπηρεσίες, στον πολιτικό στίβο.

Κατάλυση των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων: Μέσω της συμμετοχής σε από κοινού αθλητικές δραστηριότητες, δράσεις, πρωτοβουλίες και οργανώσεις οι διαφορετικές γενιές υπερκεράζουν τις διαφορές μεταξύ τους, διαπιστώνουν τα κοινά σημεία δράσης τους, αναγνωρίζουν τη δύναμη της συνεργασίας τους, αναπτύσσουν αμοιβαίο σεβασμό και έτσι εξαλείφουν τα εγκατεστημένα στερεότυπα και παρωχημένες προκαταλήψεις.

Ενίσχυση αισθήματος ασφάλειας: Μέσω της κοινής προσπάθειας για την επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος, δημιουργείται και θρέφεται στους συμμετέχοντες όλων των ηλικιακών ομάδων το αίσθημα της ασφάλειας και του «ανήκειν». Καλλιεργείται και η εδραία πίστη ότι αποτελούν όλοι αδιακρίτως ισότιμα μέλη μίας ολότητας, απόλυτα λειτουργικής, με κατανεμημένους τους ρόλους ανάλογα με τις δεξιότητες και φυσικά χαρακτηριστικά του καθενός, που όλοι ανεξαιρέτως συμβάλλουν στην επίτευξη ενός κοινού στόχου και που ο ένας αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του άλλου, μιας άρρηκτης κοινωνικής αλυσίδας, μιας φυσικής συνέχειας.

Λέξεις - Κλειδιά

Αθλητισμός, Δημογραφικές Αλλαγές, Δημογραφική Πρόκληση, Διαγενεακή Αλληλεγγύη, Ενεργός Γήρανση

Ερωτήματα

- Τι ρόλο θα μπορούσε να αναλάβει το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε κράτους-μέλους αναφορικά με το ζήτημα της διαγενεακής αλληλεγγύης μέσω του αθλητισμού;
- Πώς θα μπορούσαν τα επαγγελματικά και ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία να εντάξουν στην αθλητική τους δράση πρωτοβουλίες και ενέργειες που ενισχύουν τη συνεργασία των γενεών;
- Με ποιους τρόπους η συνεργασία των γενεών σε αθλητικές δράσεις θα μπορούσε να αποβεί διασκεδαστική και δημιουργική στην κοινωνία;
- Πέραν του εθελοντισμού ποια άλλα κίνητρα θα μπορούσαν να παρέχονται από το κράτος ή άλλους φορείς σε άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, ώστε να εμπλακούν ενεργά στον αθλητισμό;

Υλικό έρευνας

- [Στόχοι και αξίες | Ευρωπαϊκή Ένωση](#)
- [Δημογραφική πρόκληση και αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών, Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 11ης Νοεμβρίου 2010 σχετικά με τη δημογραφική πρόκληση και την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών \(2010/2027\(INI\)\)](#)
- [Ο αντίκτυπος της δημογραφικής αλλαγής στην Ευρώπη](#)
- [Διαρθρωτικός ρατσισμός: πολιτισμός, παιδεία, ΜΜΕ και αθλητισμός για την καταπολέμησή του](#)
- [Η ΕΕ στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού 2024: ενότητα, αλληλεγγύη και πολυμορφία](#)
- [Αθλητισμός, Τι κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)
- [Erasmus+, Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Χρηματοδότησης](#)
- [Ευρωπαϊκός αθλητισμός: το ΕΚ λέει «να» στις αξίες, «όχι» στις αποσχιστικές διοργανώσεις, Επικαιρότητα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:](#)
- [Λάβετε θέσεις και φύγαμε για την Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού 2024, Επίσημος ιστότοπος Ευρωπαϊκής Ένωσης](#)
- [Ευρωπαϊκή εβδομάδα αθλητισμού: Ας δραστηριοποιηθούμε \(Let's #BeActive\)!](#)
- [BeActive](#)
- [BeInclusive EU Sport Awards:](#)

ITRE Επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας

Η ανάγκη της κάλυψης των καταναλωτικών απαιτήσεων έχει οδηγήσει τα τελευταία χρόνια σε μία απότομη αύξηση των online και φυσικών καταστημάτων fast fashion. Η ΕΕ έχει θέσει ως στόχο τον περιορισμό του fast fashion, καθώς έχει ως προτεραιότητα την τόνωση της αγοράς για προϊόντα που παράγονται με βιώσιμο τρόπο και την προστασία των καταναλωτών απέναντι στην παραπλάνηση με ψευδείς περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς (greenwashing). Ποια θα μπορούσε να είναι η στρατηγική της ΕΕ απέναντι στην κυριαρχία της fast fashion κουλτούρας, ώστε να διασφαλιστεί τόσο η προστασία των καταναλωτών όσο και η βιωσιμότητα του περιβάλλοντος;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Είναι γεγονός ότι το fast fashion αποτελεί ένα από τα πιο επιτυχημένα επιχειρηματικά μοντέλα που έχει γνωρίσει η βιομηχανία της μόδας τις τελευταίες δεκαετίες, καθώς από τις αρχές του 21ου αιώνα η γρήγορη μόδα έχει επιτύχει να υιοθετηθεί πλήρως στον δυτικό κόσμο, αψηφώντας όλες τις καταστροφικές επιπτώσεις που την συνοδεύουν. Τα προτερήματά της, η φθηνή κατασκευή, η συνεχής κατανάλωση και η αγορά ενδυμάτων βραχείας διάρκειας, προσδίδουν μια αίσθηση αυτοπεποίθησης στους ακόρεστους καταναλωτές της, στοιχείο που την καθιστά ακαταμάχητη στα μάτια τους.

Ως αποτέλεσμα της εκτενούς ανάπτυξης και δημοφιλίας των ενδυμάτων γρήγορης μόδας φαινόμενα, όπως η εργατική εκμετάλλευση ανηλίκων και ενηλίκων, η υπέρογκη σπατάλη νερού και η συνεχής χημική ρύπανση του περιβάλλοντος δεν παύουν να αυξάνονται. Ειδικότερα, σε χώρες όπως η Ινδία και το Μπαγκλαντές το εργατικό δυναμικό εργοστασίων παγκόσμιων κολοσσών της μόδας δουλεύει κάτω από απάνθρωπες συνθήκες, για υπεράριθμες ώρες. Όπως αποδεικνύουν, λοιπόν, τα στατιστικά δεδομένα 75 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως, που εργάζονται σε εργοστάσια της βιομηχανίας της μόδας, θυσιάζουν καθημερινά ακόμη και τη ζωή τους στον βωμό της απληστίας του fast fashion και του καταναλωτικού εθισμού της ευνομούμενης Δύσης.

Παράλληλα, η γρήγορη μόδα αποτελεί μια κρίσιμη περιβαλλοντική απειλή, καθώς δύναται να επηρεάσει καταστροφικά τη βιοποικιλότητα και γονιμότητα του εδάφους, απειλώντας τόσο τη χλωρίδα όσο και την πανίδα κυρίως των περιοχών δραστηριοποίησης των εργοστασίων της. Σε παγκόσμια περιβαλλοντική κλίμακα έχει καταγραφεί πως η βιομηχανία της μόδας είναι υπαίτια για το 10% των εκπομπών άνθρακα της ανθρωπότητας, ποσοστό που ξεπερνά τη ρύπανση που προκαλούν οι διεθνείς εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές σε συνδυασμό.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αξιολογήσει την επικινδυνότητα του εθισμού του fast fashion, αφού τα τελευταία χρόνια έχουν παρουσιαστεί προσπάθειες χαλιναγώγησης της ανάπτυξης του φαινομένου, χωρίς όμως να κρίνονται πάντοτε αποτελεσματικές. Έτσι λοιπόν προπάντων οι καταναλωτές οφείλουν να αποκτήσουν μεγαλύτερη επίγνωση των συνεπειών και των παραπλανητικών περιβαλλοντικών ισχυρισμών υπέρ της γρήγορης μόδας μέσω της προώθησης μιας ενιαίας στρατηγικής ενάντια στην κουλτούρα του fast fashion, ζήτημα το οποίο καλείται να ερευνήσει η Επιτροπή μας.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

Fast fashion: Fast fashion είναι ο όρος που περιγράφει την ταχεία παραγωγή φθηνών ρούχων χαμηλής ποιότητας που συχνά μιμούνται δημοφιλή σχέδια επώνυμων εμπορικών οίκων μόδας. Προσφέροντας ατελείωτα νέες τάσεις σε φθηνές τιμές, οι μάρκες γρήγορης μόδας ενθαρρύνουν τους καταναλωτές να αγοράζουν συνεχώς περισσότερα ρούχα.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι το πολιτικά ανεξάρτητο εκτελεστικό όργανο της ΕΕ. Είναι το μόνο αρμόδιο Ευρωπαϊκό όργανο για να προτείνει νέα Ευρωπαϊκή νομοθεσία και υλοποιεί τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της ΕΕ.

Περιβαλλοντική πολιτική: Είναι ο όρος που περιλαμβάνει τις δράσεις για τη διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με τελικό στόχο την πρόληψη και τη μείωση ή την άμβλυνση των επιβλαβών συνεπειών στη φύση και στους φυσικούς πόρους.

Βιώσιμη Ανάπτυξη: Είναι ο τρόπος με τον οποίο θα πρέπει να αναπτύσσονται οι κοινωνίες, καλύπτοντας τις παρούσες ανάγκες χωρίς να διακυβεύονται οι πιθανότητες των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις αντίστοιχες δικές τους ανάγκες.

Βιοποικιλότητα: Ως βιοποικιλότητα νοούνται συλλήβδην τα δισεκατομμύρια των μοναδικών ζωντανών οργανισμών που κατοικούν στη Γη και οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις.

Greenwashing: Το Greenwashing είναι η διαδικασία μετάδοσης ψευδούς εντύπωσης ή παραπλανητικών πληροφοριών σχετικά με το πώς τα προϊόντα μιας εταιρείας είναι βιώσιμα. Το Greenwashing αποτελεί κατά κύριο λόγο την εξαπάτηση των καταναλωτών, ώστε να πιστέψουν ότι τα προϊόντα μιας εταιρείας είναι φιλικά προς το περιβάλλον ή έχουν μεγαλύτερο θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο από ότι στην πραγματικότητα.

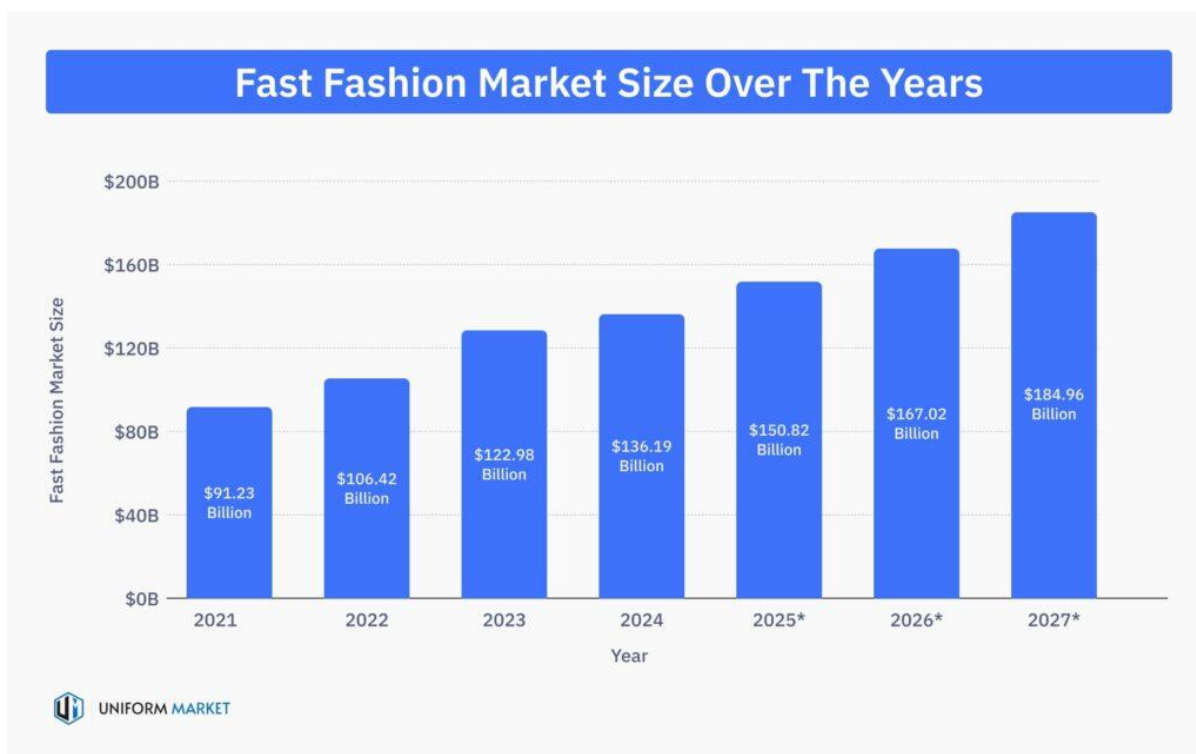
ΛΟΓΟΙ ΕΞΑΠΛΩΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ FAST FASHION

Το φαινόμενο του fast fashion έχει αναδειχθεί ως μία από τις πιο σημαντικές τάσεις στην βιομηχανία της μόδας τα τελευταία χρόνια, επηρεάζοντας βαθιά τον τρόπο που καταναλώνουμε ρούχα και αξεσουάρ. Η εξάπλωσή του σχετίζεται με την ικανότητα των εταιρειών να παράγουν και να διαθέτουν νέες συλλογές ρούχων σε πολύ **σύντομο χρονικό διάστημα**, ανταγωνιζόμενες τις τελευταίες τάσεις της μόδας **με εξαιρετικά χαμηλές τιμές**. Αυτή η συνεχής ανανέωση των προϊόντων έχει αλλάξει τον τρόπο σκέψης των καταναλωτών, οι οποίοι, συχνά χωρίς να το συνειδητοποιούν, **εντάσσονται σε έναν κύκλο συνεχούς κατανάλωσης**.

Η τεχνολογική πρόοδος, ιδίως η **ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου**, έχει διευκολύνει την ταχύτητα διαθεσιμότητας των νέων προϊόντων. Η «γρήγορη μόδα» συμπίπτει με ένα μείγμα μεταβαλλόμενων καταναλωτικών συμπεριφορών και σημαντικών τεχνολογικών προόδων. Τεχνολογίες όπως η ανάλυση δεδομένων, ο αυτοματισμός και τα εργαλεία διαχείρισης ψηφιακής αλυσίδας εφοδιασμού έχουν δημιουργήσει έναν χώρο για τους εμπόρους λιανικής που τους επιτρέπει **να ανταποκρίνονται γρήγορα στις εξελισσόμενες απαιτήσεις των καταναλωτών**. Επιπλέον, οι καταναλωτές έχουν **άμεση πρόσβαση σε μια πληθώρα ρούχων**, είτε μέσω φυσικών καταστημάτων είτε διαδικτυακά, χωρίς να περιορίζονται από γεωγραφικούς ή χρονικούς παράγοντες.

Ένα ακόμη βασικό κίνητρο για την εξάπλωση του fast fashion είναι η **προσφορά χαμηλών τιμών**. Οι μεγάλες αλυσίδες μόδας προωθούν την ιδέα ότι η «αγορά νέων ρούχων δεν πρέπει να είναι ακριβή» και ότι οι καταναλωτές μπορούν να ανανεώνουν τη γκαρνταρόμπα τους χωρίς να ξοδεύουν πολλά χρήματα. Αυτή η προσέγγιση έχει καταστήσει τα προϊόντα fast fashion ιδιαίτερα ελκυστικά, ειδικά σε νέους ανθρώπους, που συχνά είναι πιο επιρρεπείς στην κατανάλωση και την **ανάγκη για κοινωνική αποδοχή μέσω της εμφάνισης**.

Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό στοιχείο για την εξάπλωση του fast fashion, είναι ο **ψυχολογικός εθισμός** που δημιουργείται στους καταναλωτές. Οι συνεχείς **προσφορές, οι εκπτώσεις και οι ταχείες ανανεώσεις των συλλογών** καλλιεργούν την αίσθηση ότι τα άτομα πρέπει να αγοράζουν συχνά νέα ρούχα, για να παραμένουν «ενημερωμένοι» και «μοντέρνοι». Οι εταιρείες χρησιμοποιούν έξυπνα **στρατηγικές μάρκετινγκ**, όπως τη δημιουργία περιορισμένων εκδόσεων ή την προώθηση της "νέας συλλογής", με στόχο να ενισχύσουν **την αίσθηση της ανάγκης και της έλλειψης**. Αυτή η συναισθηματική σύνδεση με την κατανάλωση οδηγεί σε έναν κύκλο που καθιστά τη μόδα και τις αγορές μια **μορφή ψυχολογικής ικανοποίησης**, ενισχύοντας **τον εθισμό της κατανάλωσης και την ανάγκη** για συνεχιζόμενη ανανέωση της γκαρνταρόμπα, κάτι που ενδέχεται να αποδειχθεί επικίνδυνο για την οικονομική και συναισθηματική ευημερία των ατόμων. Μάλιστα από μια έρευνα αποδείχτηκε ότι το 17% της ηλικιακής ομάδας Gen Z αγοράζουν προϊόντα fast fashion κάθε εβδομάδα και το 62% κάθε μήνα, ξοδεύοντας κατά μέσο όρο 767€ κάθε χρόνο.

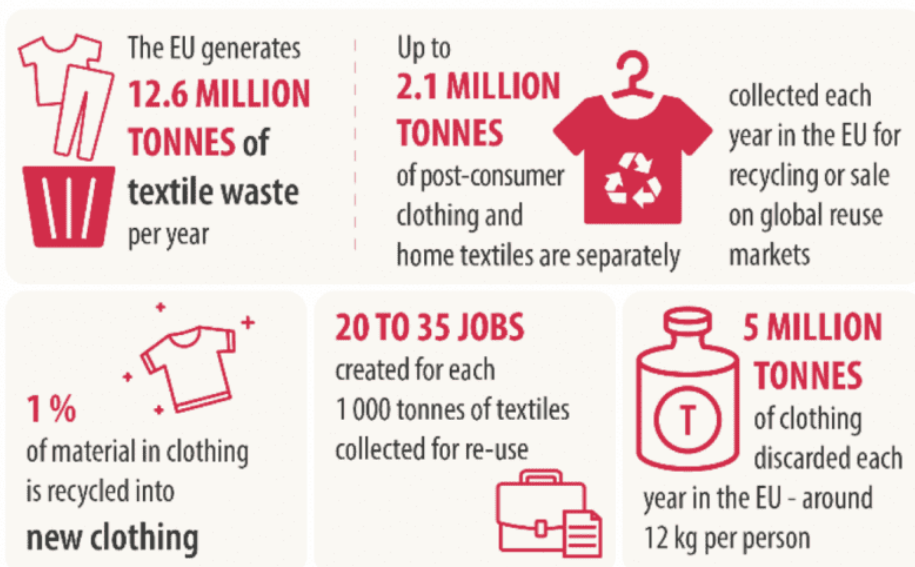

ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ FAST FASHION ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

Τουλάχιστον συνταρακτική μπορεί να χαρακτηριστεί η διαπίστωση πως γρήγορη μόδα είναι η δεύτερη πιο μολυσματική βιομηχανία παγκοσμίως μετά τη βιομηχανία πετρελαίου, καθώς βασίζεται στην ταχεία παραγωγή φθηνών ρούχων χαμηλής ποιότητας, που συχνά καταλήγουν σε σκουπιδοτόπους μετά από λίγες χρήσεις. Το 2015, η βιομηχανία fast fashion χρησιμοποίησε **80 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα γλυκού νερού**, ποσότητα αρκετή για να γεμίσει 32.000 πισίνες ολυμπιακών διαστάσεων. Ακόμα, η παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων **χρησιμοποιεί περίπου 3.500 διαφορετικές χημικές ουσίες**, πολλές από τις οποίες είναι **επιβλαβείς για τον άνθρωπο και το περιβάλλον**, όπως και ο πολυεστέρας, από τον οποίο παράγονται μικροπλαστικά που εισέρχονται στα οικοσυστήματα.

Πέρα από τις περιβαλλοντικές συνέπειες, το fast fashion αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες **απειλές για τα ανθρώπινα εργασιακά δικαιώματα**. Πολλοί εργαζόμενοι, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, υποχρεούνται να εργάζονται σε **επικίνδυνες συνθήκες**, με **εξαντλητικά ωράρια** πάνω από 15 ώρες ημερησίως για **πενιχρές αμοιβές**. Επιπλέον το «σκλαβοπάζαρο» της μόδας εξακολουθεί να υπάρχει στη βιομηχανία, διότι οι εταιρείες επιδιώκουν τη μείωση του κόστους παραγωγής, θέτοντας έτσι σε **κίνδυνο ακόμα και ανήλικο εργατικό δυναμικό**.

Οι πολυεθνικές εταιρείες της μόδας, όμως, εκτός από την διαδικασία παραγωγής, εφαρμόζουν ανήθικες και πολλές φορές παράνομες πρακτικές και απέναντι στους καταναλωτές τους. Πρωταγωνιστικό ρόλο κατέχει το greenwashing, δηλαδή μια πράσινη πολιτική marketing με στόχο τον **αποπροσανατολισμό του καταναλωτικού κοινού**, κάνοντάς το να πιστεύει πως κάνει στην πραγματικότητα οικολογικές ενδυματολογικές επιλογές, διαλέγοντας συγκεκριμένες εταιρείες. Για παράδειγμα, τα brands που δηλώνουν πως ανακυκλώνουν ρούχα, προσφέροντάς παράλληλα κάποια έκπτωση, στην πραγματικότητα στέλνουν όλα αυτά τα ρούχα σε χωματερές. Αυτό συμβαίνει, διότι τα περισσότερα από αυτά προϊόντα έχουν δημιουργηθεί από μίξη υλικών όπως πολυεστέρα και βαμβάκι και για αυτόν τον λόγο **δεν είναι δυνατόν να ανακυκλωθούν**.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΜΟΔΑΣ

Η επιλογή της βιώσιμης μόδας αποτελεί έναν ουσιαστικό τρόπο για τη μείωση της περιβαλλοντικής καταστροφής, που εξακολουθεί να προκαλεί η βιομηχανία ένδυσης. Τα ρούχα που παράγονται με **οικολογικά υλικά, ανακυκλωμένες πρώτες ύλες και υπεύθυνες διαδικασίες**, μειώνουν τη χρήση

νερού, ενέργειας και χημικών, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο τον πλανήτη. Επίσης, η βιώσιμη μόδα προωθεί την ιδέα της **μακροχρόνιας χρήσης ρούχων**, περιορίζοντας την υπερκατανάλωση και τη ρύπανση από απόβλητα. Με την υποστήριξη τέτοιων πρακτικών, οι καταναλωτές μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στη **μείωση των εκπομπών άνθρακα** και στη **διατήρηση των φυσικών πόρων** για τις επόμενες γενιές.

Παράλληλα, η βιώσιμη μόδα προασπίζεται την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία των εργαζομένων. Οι εταιρείες που εστιάζουν στη βιωσιμότητα δίνουν προτεραιότητα σε **δίκαιους μισθούς, ασφαλείς συνθήκες εργασίας και την αποφυγή εκμετάλλευσης ευάλωτων ομάδων**, όπως παιδιών, που συχνά θυματοποιούνται από το μοντέλο fast fashion. Η στροφή σε βιώσιμες επιλογές ενισχύει έναν πιο ηθικό τρόπο κατανάλωσης, που βασίζεται στη **διαφάνεια και την κοινωνική δικαιοσύνη**. Μέσα από τις επιλογές αυτές, οι καταναλωτές μπορούν να ασκούν πίεση στις εταιρείες, ώστε να επενδύσουν σε υπεύθυνες πρακτικές και να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου και δίκαιου μέλλοντος για όλους.

Τέλος, η βιώσιμη μόδα ενισχύει την **προσωπική σύνδεση των καταναλωτών με τα ρούχα** που φοράνε, προωθώντας την ιδέα της σημασίας της ποιότητας αντί της ποσότητας. Η αγορά, λοιπόν, που κατασκευάζει ενδύματα με φροντίδα και σεβασμό προς το περιβάλλον και τους ανθρώπους προωθεί την αξία αυτών των αντικειμένων. Αυτό οδηγεί σε **πιο συνειδητές καταναλωτικές επιλογές και μειώνει την ανάγκη για συνεχή αντικατάσταση ρούχων**. Επιπλέον, υποστηρίζοντας τη βιώσιμη μόδα, ενισχύονται **μικρές επιχειρήσεις και τοπικοί σχεδιαστές**, συμβάλλοντας έτσι σε μια πιο υπεύθυνη και αλληλέγγυα παγκόσμια οικονομία.

ΣΤΟΧΟΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Δεδομένου ότι η ραγδαία εξάπλωση του φαινομένου της γρήγορης μόδας έχει επιφέρει ιδιαίτερα αρνητικό αντίκτυπο σε ποικίλους τομείς της σύγχρονης κοινωνίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει παρουσιάσει το όραμά της για μια Ευρώπη, της οποίας η βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας θα στηρίζεται σε πολιτικές που θα τηρούν **τα ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα** και θα σέβονται τη **βιοποικιλότητα του περιβάλλοντος**.

Ως κύριους στόχους της η Επιτροπή έχει θέσει **την εξάλειψη του υπερκαταναλωτισμού και της παραγωγής υπερβολικά μεγάλου όγκου προϊόντων μόδας**, όπως ρούχων παπουτσιών και αξεσουάρ. Συνεπώς, για μια ριζική αντιμετώπιση του ζητήματος, η Επιτροπή προσκαλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να υιοθετήσουν τα προαπαιτούμενα μέτρα, για να βάλουν τέλος στη fast fashion κουλτούρα. Αφετηρία αυτών μπορεί να αποτελέσει **η ορθότερη πληροφόρηση των καταναλωτών**, έτσι ώστε να αποκτήσουν τη διάνοια και ενσυναίσθηση να επιλέγουν, μελλοντικά, πιο βιώσιμες και ηθικές επιλογές ένδυσης.

Επιπλέον, βάσει των Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών, ιδιαίτερα καθοριστική κρίνεται η μείωση **των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και της χρήσης νερού και μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας**, κατά την διαδικασία της παραγωγής υφασμάτων.

Στοχεύοντας λοιπόν στην ελάττωση του οικολογικού αποτυπώματος των κρατών μελών της ΕΕ έχουν επίσης προταθεί και οι εξής κινητοποιήσεις:

- Η ρητή απαγόρευση της καταστροφής απούλητων και επιστρεφόμενων ενδυμάτων
- Η θέσπιση κανονισμών για τον τερματισμό των πρακτικών greenwashing, με στόχο την προστασία και διασφάλιση των καταναλωτών

- Η νομική κατοχύρωση ηθικών και δίκαιων εμπορικών πρακτικών
- Η απαγόρευση της μόλυνσης του υδάτινου περιβάλλοντος με μικροπλαστικά και μικροϊνες.

Αν και το fast fashion έχει καταφέρει να εδραιωθεί παγκοσμίως, η υπερβολική κατανάλωση και η γρήγορη παραγωγή των ρούχων έχουν σοβαρές περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνέπειες. Η **ταχύτητα παραγωγής, η χρήση φθηνών υλικών και οι συχνά κακές συνθήκες εργασίας στις χώρες παραγωγής** είναι μερικά από τα μεγάλα προβλήματα της βιομηχανίας. Παρά την αναγνωρισιμότητα του φαινομένου και την ανησυχία για τις επιπτώσεις του, η ανάγκη για **βιώσιμη και ηθική μόδα είναι περισσότερο από ποτέ επιτακτική για το μέλλον της βιομηχανίας και του περιβάλλοντος.**

Λέξεις - Κλειδιά

Βιώσιμη μόδα, βιομηχανία γρήγορης μόδας (fast fashion), καταπάτηση εργασιακών δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρακτική greenwashing (παραπληροφόρηση καταναλωτών), βιωσιμότητα περιβάλλοντος

Ερωτήματα

- Ποιοι είναι οι λόγοι που καθιστούν τη γρήγορη μόδα πιο δημοφιλή στη σύγχρονη εποχή και πώς θα μπορούσε μελλοντικά η βιώσιμη μόδα, με τα προτερήματά της, να πάρει τη σκυτάλη κυριαρχίας που κατέχει το fast fashion;
- Πώς θα μπορούσε να επιτευχθεί τόσο η διασφάλιση των καταναλωτών απέναντι σε ψευδείς περιβαλλοντικούς ισχυρισμούς (greenwashing) όσο και η ορθή πληροφόρησή τους σχετικά με τους κινδύνους που ελλοχεύει η σύγχρονη βιομηχανία της μόδας;
- Με ποιον τρόπο η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη - μέλη της θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ελάττωση της επιρροής της fast fashion κουλτούρας, με την προώθηση ενός μοντέλου βιώσιμης μόδας;

Υλικό έρευνας

- [Ορισμός fast fashion](#)
- [Ορισμός Βιωσιμότητας](#)
- [Ορισμός Βιοποικιλότητας](#)
- [Πληροφορίες σχετικά με το φαινόμενο “greenwashing”](#)
- [Εξάπλωση του φαινομένου γρήγορης μόδας \(με στατιστικά\)](#)
- [Αρνητικές συνέπειες φαινομένου γρήγορης μόδας](#)
- [Περιβαλλοντικές επιπτώσεις του fast fashion \(με στατιστικά\)](#)
- [Κινητοποίηση για βιώσιμη μόδα](#)
- [Επανάσταση της βιώσιμης μόδας](#)
- [Κινητοποίηση Ευρωπαϊκής Επιτροπής](#)
- [Κανονισμοί Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για fast fashion](#)

FEMM Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων

Στην προσπάθεια διασφάλισης της ισότητας των φύλων χρειάζεται να ληφθεί υπόψη και η ισότητα του ρόλου των φύλων στο οικογενειακό περιβάλλον. Ποιος είναι ο ρόλος της ΕΕ στην προσπάθεια καταπολέμησης του κοινωνικού στίγματος απέναντι στο γυναικείο φύλο και στον ρόλο της μητρότητας που καλείται να αναλάβει; Με ποιες δράσεις και πολιτικές μπορεί η ΕΕ να εκπαιδεύσει κατάλληλα το κοινωνικό σύνολο, έτσι ώστε να «αντιμετωπίζονται» με ισότιμο τρόπο οι γονείς και να έχουν τα ίδια δικαιώματα τόσο στην εργασία τους όσο και στην κοινωνία γενικότερα;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η επίτευξη της ισότητας των φύλων αποτελεί ένα παγκόσμιο πρόβλημα, το οποίο απασχολεί τις κοινωνίες των περισσότερων χωρών του κόσμου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ασχολείται ιδιαίτερα με το φαινόμενο αυτό, επιχειρώντας να επιβάλει μέτρα που ενισχύουν τον γυναικείο ρόλο σε όλους τους τομείς. Ωστόσο, παρά την κινητοποίησή της, το γυναικείο φύλο συνεχίζει να υφίσταται περιορισμούς στην κοινωνία, όπως, για παράδειγμα στον χώρο της εργασίας. Στόχος της Επιτροπής μας είναι να γεφυρώσουμε το χάσμα της ανισότητας μεταξύ των δύο φύλων, με ένα περισσότερο δραστικό νομοσχέδιο, το οποίο θα περιέχει προσφορότερα μέτρα προς ενίσχυση της γυναικείας υπόστασης.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

Έμφυλα στερεότυπα: Αποτελούν τις προκαταλήψεις που διαμορφώνονται στη συνείδηση των ανθρώπων σχετικά με τα δύο φύλα και τον ρόλο τους. Οι προκαταλήψεις αυτές αναιρούν την ισότητα ανάμεσα στα φύλα και οριοθετούν τους ρόλους σε αποκλειστικά ανδρικούς και γυναικείους.

Φεμινισμός: Το κοινωνικό κίνημα που έχει ως στόχο την επίτευξη της ισότητας του άνδρα και της γυναίκας, καθώς και την εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ αυτών.

Σεξισμός: Αποτελεί την αντίληψη ότι η γυναίκα είναι κατώτερο ον από τον άνδρα, λιγότερο έξυπνο και ικανό.

Ενδοοικογενειακή βία: Η σωματική, ψυχολογική, ή ακόμα και σεξουαλική βία που προέρχεται συνήθως από τον πατέρα της οικογένειας προς τη γυναίκα και τα παιδιά του.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Η καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών αποτελεί μέχρι και σήμερα μία από τις πιο επονείδιστες μάστιγες της εποχής, η οποία επηρεάζει άμεσα τις γυναίκες τόσο στον εργασιακό χώρο όσο και στην κοινωνία γενικότερα. Το γυναικείο φύλο έρχεται αντιμέτωπο με ποικίλα προβλήματα στον επαγγελματικό τομέα, όπως με την πρόσληψη χαμηλότερων οικονομικών απολαβών, τη σεξουαλική παρενόχληση και σαφώς, τη μείωση πιθανοτήτων ανέλιξης. Προς επίρρωση των παραπάνω πληροφοριών, σύμφωνα με μελέτη Harvard Business Review οι γυναίκες που γίνονται μητέρες αντιμετωπίζουν σημαντική μείωση στις πιθανότητες προαγωγής τους, ενώ το 43% των γυναικών στη διάρκεια της καριέρας τους αναφέρουν πως η οικογενειακή ζωή έχει αρνητική επίδραση στην επαγγελματική τους πορεία. Παράλληλα, αξιολογημένο κρίνεται επίσης ότι οι γυναίκες αντιμετωπίζουν εμφανέστατα άνιση μεταχείριση στους μισθούς που λαμβάνουν στον επαγγελματικό χώρο σε σχέση με τον άνδρα. Πιο συγκεκριμένα, μία έρευνα του World Economic Forum δείχνει ότι αν συνεχιστούν οι σημερινές τάσεις, θα χρειαστούν περισσότερα από 130 χρόνια, για να επιτευχθεί πλήρης οικονομική ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα. Αξίζει επίσης να επισημάνουμε τα αυξημένα ποσοστά βίας προς τη γυναίκα και γενικά μέσα στην οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μία πανευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 42.000 γυναίκες από τα 28 κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατέγραψε ότι το 22% αυτών είχε υποστεί σωματική βία από τον σύντροφό τους. Μάλιστα, αύξηση κατά 60% στα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανέδειξε έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας.

ΕΚΦΑΝΣΕΙΣ

Η καταπάτηση των δικαιωμάτων των γυναικών μπορεί να λάβει πολλές μορφές, κάθε μία από τις οποίες θα αναλυθεί παρακάτω.

Σωματική βία:

Ο θύτης προβαίνει σε άσκηση σωματικής βίας απέναντι σε μία γυναίκα, προκαλώντας της από απλή μέχρι και βαριά σωματική βλάβη. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που από τη βαριά σωματική βλάβη μπορεί να προκληθεί ακόμα και ο θάνατος της γυναίκας.

Ψυχολογική βία-Χειραγώγηση:

Ο θύτης ασκεί ψυχολογική πίεση στη γυναίκα, μέσω απειλών ή άλλων λεκτικών επιθέσεων. Επιχειρεί να τη χαλιναγωγήσει, τονίζοντας τις αδύναμες πτυχές του εαυτού της και κάνοντας την να πιστεύει ότι δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις της ζωής χωρίς την παρουσία του άνδρα της.

Σεξουαλική παρενόχληση:

Οι γυναίκες δέχονται πολλές φορές σεξουαλική παρενόχληση, κάτι το οποίο επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχολογία τους. Το γεγονός αυτό μπορεί να προέρχεται ακόμα και από άτομα του στενού κύκλου του θύματος ή από τον εργασιακό του χώρο.

Εκπαιδευτικά στερεότυπα:

Οι γυναίκες αποθαρρύνονται από τον κοινωνικό περίγυρο να ακολουθήσουν καριέρες σε συγκεκριμένους τομείς όπως, για παράδειγμα, στη μηχανική, την πολιτική, την τεχνολογία κλπ., με την πρόφαση ότι δεν έχουν την ικανότητα να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του επαγγέλματος.

Σεξισμός στον εργασιακό χώρο:

Στην περίπτωση αυτή, οι γυναίκες δεν επιλέγονται σε θέσεις ισχύος και άρα έχουν μειωμένες ευκαιρίες για επαγγελματική και οικονομική εξέλιξη. Επιπλέον, ουκ ολίγες φορές έχουν σημειωθεί περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης από τον εργοδότη τους.

Επιβολή ρόλων:

Η κοινωνία επιτάσσει στη γυναίκα να αναλάβει αποκλειστικά τον ρόλο της μητρότητας και να περιοριστεί σε αυτόν, ενώ στον άνδρα την ανεύρεση πόρων προς εξασφάλιση της οικονομικής επάρκειας της οικογένειας. Με αυτόν τον τρόπο, η γυναίκα αποτρέπεται από το να εξελιχθεί επαγγελματικά

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Αδιαμφισβήτητο είναι ότι το ως άνω φαινόμενο προκαλεί σοβαρές επιπτώσεις τόσο στην ίδια τη γυναίκα όσο και στην κοινωνία γενικότερα. Καταρχάς, σημαντικότερο όλων αποτελεί το ψυχολογικό πλήγμα που δέχεται η γυναίκα, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρές διαταραχές της διάθεσης ή ακόμα και σε κατάθλιψη. Ακόμα ένα σημαντικό φυσικό επόμενο του φαινομένου του σεξισμού αποτελεί η μειωμένη πιθανότητα που έχει μία γυναίκα για οικονομική επάρκεια. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε μία στασιμότητα ή σε πολλές περιπτώσεις πτώση της οικονομικής της θέσης και σε πολλαπλά οικονομικά προβλήματα. Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτη επίπτωση είναι η άνιση κατανομή της δικαιοσύνης εις βάρος της γυναίκας διαδίκου - θύματος. Τέτοιες πρακτικές φυσικά δημιουργούν δυσπιστία στο σύστημα της δικαιοσύνης και έτσι οι γυναίκες αποτρέπονται από το να διεκδικήσουν το δίκιο τους. Τέλος, η ίδια η κοινωνία συνολικά πλήττεται, καθώς υπάρχουν πολλές έξυπνες και ικανές γυναίκες που θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σημαντικό έργο σε αυτήν και να την εξελίσσουν.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Από όλα τα προαναφερόμενα εύκολα συνάγεται το συμπέρασμα ότι η άμεση και αποτελεσματική δραστηριοποίηση αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Στο πέρασμα των ετών η ΕΕ και διάφοροι οργανισμοί της έχουν προβεί σε σημαντικές ενέργειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα, με τη Συνθήκη της Ρώμης το 1957 έγινε αξιοσημείωτη προσπάθεια για κατοχύρωση ισότητας, ενώ το 1975 καθιερώθηκε η αρχή της ισότητας της αμοιβής. Το 2000 τέθηκε σε ισχύ ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ένα νομοθέτημα που, μεταξύ άλλων, αναφέρεται στην ισότητα του άνδρα και της γυναίκας. Ωστόσο, η ΕΕ οφείλει να συνεχίσει να θέτει σε ισχύ μέτρα όλο και περισσότερο πιο αποτελεσματικά, προκειμένου να επιτευχθεί η ισότητα. Ένα από αυτά είναι η χορήγηση επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων στα σχολεία, έτσι ώστε οι μαθητές να λαμβάνουν σωστή ενημέρωση για το παγκόσμιο αυτό φαινόμενο, να ευαισθητοποιούνται ως προς αυτό, και να κατανοούν τη σημασία της ουσιαστικής του αντιμετώπισης. Είναι άκρως σημαντικό οι νέες γενιές να ανατραφούν σωστά, ώστε να μην αναπαράγουν πάγιες πρακτικές της κοινωνίας που μεγαλώνουν. Επιπλέον, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι πλέον στη ζωή των ανθρώπων, οφείλουν να μην προωθούν την υπονόμευση των γυναικών, αλλά να προβάλλουν μηνύματα ισότητας. Τέλος, ο καθένας θα πρέπει να αναλάβει το χρέος της προσωπικής του ευθύνης, καταβάλλοντας προσπάθεια για αντιμετώπιση του φαινομένου. Στόχος μας, λοιπόν, είναι να συντάξουμε καινοτόμες προτάσεις προς τα κράτη - μέλη και τα όργανα της ΕΕ, με σκοπό την εξάλειψη του φαινομένου αυτού.

Λέξεις - Κλειδιά

Έμφυλος ρατσισμός, ισότητα των δύο φύλων, σεξισμός, προκαταλήψεις, στερεότυπα, έμφυλη βία, γυναικείος ρόλος, εκφοβισμός, δικαιώματα των γυναικών, παρενόχληση

Ερωτήματα

- Με ποιον τρόπο θα μπορούσε να εξαλειφθεί το φαινόμενο της άνιση μεταχείρισης των γυναικών στις κοινωνίες των κρατών- μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
- Ποιους κανόνες μπορούμε να επιβάλουμε στους εργοδότες, έτσι ώστε να αντιμετωπίζουν ισότιμα τους άνδρες και τις γυναίκες εργαζόμενες στην επιχείρησή τους;
- Με ποιον τρόπο τα κράτη - μέλη θα καταπολεμήσουν την ενδοοικογενειακή βία και την πίεση που δέχεται η γυναίκα να αναλάβει τον ρόλο της μητρότητας;
- Τι είδους νομοσχέδιο πρέπει να θεσμοθετήσουμε, ώστε να περιλαμβάνει κατάλληλες ποινές προς αποτροπή του ως άνω φαινομένου;

Υλικό έρευνας

- [European Commission's 2023 Report on Gender Equality in the EU](#)
- [Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής “Μια Ένωση ισότητας - Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025”](#)
- [What is feminism](#)
- [Psychological impact of women experiencing online abuse or harassment worldwide as of July 2017](#)
- [Voyeurism: A crime against women](#)
- [Κουλτούρα του βιασμού](#)

TRAN Επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού

Στη σύγχρονη εποχή είναι σίγουρο ότι τα προσωπικά μας δεδομένα είναι διάχυτα και τα τελευταία χρόνια ορισμένες χώρες της ΕΕ έχουν έρθει αντιμέτωπες με το ζήτημα του υπερτουρισμού και με τις συνέπειες που αυτός προκαλεί, όπως τη δύσκολη διαχείριση των απορριμμάτων, τη λειψυδρία, τις ανεπαρκείς δημόσιες υπηρεσίες και τις παράνομες κατασκευές. Τα παράπονα των μόνιμων κατοίκων των τουριστικών περιοχών διαρκώς πληθαίνουν και βασικό τους αίτημα δεν είναι άλλο από τον περιορισμό στις τουριστικές αφίξεις. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της κάθε χώρας που αντιμετωπίζει αυτό το πρόβλημα, με ποιες πολιτικές μπορεί η ΕΕ να διαφυλάξει πρωτίστως την πολιτιστική ταυτότητα των τουριστικών περιοχών από την αλόγιστη και άναρχη τουριστική ανάπτυξη;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Τα τελευταία χρόνια, η ταχεία ανάπτυξη του τουρισμού σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) έχει οδηγήσει στο φαινόμενο του υπερτουρισμού. Οι τουριστικές αφίξεις σε δημοφιλείς προορισμούς συχνά υπερβαίνουν την ικανότητα υποδοχής τους, με αποτέλεσμα σοβαρές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές επιπτώσεις. Μεταξύ των προβλημάτων που έχουν ανακύψει περιλαμβάνονται:

- Διαχείριση απορριμμάτων: Η ανεπαρκής υποδομή για την αποκομιδή απορριμμάτων οδηγεί σε περιβαλλοντική επιβάρυνση.
- Λειψυδρία: Η υπερβολική ζήτηση για νερό σε περιοχές με περιορισμένους υδάτινους πόρους.
- Ανεπαρκείς δημόσιες υπηρεσίες: Δυσκολία των τοπικών υποδομών να ανταποκριθούν στις ανάγκες μεγάλου αριθμού επισκεπτών.
- Παράνομες κατασκευές: Ανάπτυξη άναρχης δόμησης, συχνά εις βάρος φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Οι κάτοικοι αυτών των περιοχών εκφράζουν έντονα παράπονα και ζητούν περιορισμό των τουριστικών αφίξεων, με σκοπό τη διατήρηση της ποιότητας ζωής τους και την προστασία της πολιτιστικής ταυτότητας των περιοχών τους.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

Υπερτουρισμός: Η κατάσταση όπου ο αριθμός των τουριστών υπερβαίνει την ικανότητα φιλοξενίας μιας περιοχής, προκαλώντας αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή των κατοίκων, το περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά.

Πολιτιστική ταυτότητα: Το σύνολο των πολιτιστικών χαρακτηριστικών που καθορίζουν την ταυτότητα μιας κοινότητας, όπως η αρχιτεκτονική, οι τοπικές παραδόσεις και οι αξίες.

ΑΙΤΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. Η αύξηση των χαμηλού κόστους μεταφορών.
2. Η εκτεταμένη χρήση ψηφιακών μέσων για την προώθηση ταξιδιών.
3. Η απουσία ρυθμίσεων για την οριοθέτηση τουριστικής ανάπτυξης.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- Περιβαλλοντική υποβάθμιση: Καταστροφή φυσικών τοπίων και ρύπανση.
- Κοινωνικές εντάσεις: Συγκρούσεις μεταξύ κατοίκων και επισκεπτών λόγω συνωστισμού.
- Αλλοίωση πολιτιστικών στοιχείων: Μετατροπή παραδοσιακών περιοχών σε «τουριστικά πάρκα».

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην επίλυση του προβλήματος μέσα από:

1. Ρυθμίσεις για τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη:
 - Εισαγωγή ανώτατων ορίων στις τουριστικές αφίξεις.
 - Προώθηση της αποκέντρωσης του τουρισμού σε λιγότερο γνωστούς προορισμούς.

2. Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς:

- Χρηματοδότηση για την αναστήλωση και συντήρηση μνημείων.
- Υποστήριξη τοπικών πολιτιστικών δράσεων.

3. Προώθηση βιώσιμων πρακτικών:

- Επενδύσεις σε «πράσινες» υποδομές, όπως ενεργειακά αποδοτικά κτίρια και συστήματα διαχείρισης αποβλήτων.
- Προγράμματα εκπαίδευσης για τον βιώσιμο τουρισμό.

4. Κανονιστικές ρυθμίσεις κατά της άναρχης δόμησης:

- Θέσπιση αυστηρών κανονισμών για τις νέες κατασκευές σε τουριστικές περιοχές.

Λέξεις - Κλειδιά

Υπερτουρισμός, βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, πολιτιστική ταυτότητα, διαχείριση απορριμμάτων, λειψυδρία, Ευρωπαϊκή Ένωση

Ερωτήματα

- Πώς μπορεί η ΕΕ να εξισορροπήσει την οικονομική ανάπτυξη που φέρνει ο τουρισμός με την προστασία της πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς;
- Ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της λειψυδρίας και της διαχείρισης απορριμμάτων;
- Ποιος είναι ο ρόλος των τοπικών κοινοτήτων στη διαχείριση του υπερτουρισμού;
- Πώς μπορεί να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών της ΕΕ για την επίτευξη βιώσιμου τουρισμού;

Υλικό Έρευνας

- [Έρευνα του Ινστιτούτου ETERON που αναλύει τις επιπτώσεις του υπερτουρισμού στην ποιότητα ζωής των κατοίκων και την πολιτιστική ταυτότητα των περιοχών.](#)
- [Σελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που παρουσιάζει στρατηγικές για την προώθηση βιώσιμων πρακτικών στον πολιτιστικό τουρισμό, με στόχο την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.](#)
- [Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου που αξιολογεί τις επενδύσεις της ΕΕ στον πολιτιστικό τομέα και τη συμβολή τους στη βιώσιμη ανάπτυξη.](#)
- [Άρθρο που εξετάζει τις συνέπειες του ανεξέλεγκτου τουρισμού σε ευρωπαϊκές πόλεις, συμπεριλαμβανομένων ελληνικών προορισμών.](#)
- [Έκθεση του προγράμματος Interreg Europe που αναλύει τη σχέση μεταξύ πολιτιστικής κληρονομιάς και βιωσιμότητας, προσφέροντας προτάσεις πολιτικής.](#)
- [Μελέτη του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων που εξετάζει τις μεγατάσεις στον τουρισμό, συμπεριλαμβανομένου του υπερτουρισμού και των επιπτώσεών του.](#)

ENVI Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων

Τα τελευταία χρόνια λόγω της κλιματικής κρίσης πολλές χώρες έχουν πληγεί από φυσικές καταστροφές που έχουν προκληθεί από ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως πυρκαγιές και πλημμύρες. Με ποια μέτρα θα μπορούσε η ΕΕ να εκπαιδεύσει και να ευαισθητοποιήσει κατάλληλα τους πολίτες, ώστε να συμβάλουν και οι ίδιοι στην πρόληψη και καταστολή των φυσικών καταστροφών;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Στη σύγχρονη πραγματικότητα, η κλιματική αλλαγή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας, με τις συνέπειες της να γίνονται ολοένα και πιο εμφανείς. Η άνοδος της θερμοκρασίας έχει οδηγήσει σε ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως πυρκαγιές και πλημμύρες, που προκαλούν εκτεταμένες καταστροφές. Το 2023 αναγνωρίστηκε ως ένα από τα πιο θερμά έτη στην ιστορία, με τη νότια Ευρώπη να βιώνει πρωτοφανή κύματα καύσωνα και μεγάλες πυρκαγιές, ενώ η κεντρική Ευρώπη επηρεάστηκε από σοβαρές πλημμύρες.

Ένα ακόμη σοβαρό ζήτημα που προκαλεί η κλιματική κρίση είναι η απώλεια της βιοποικιλότητας. Οι αλλαγές στο κλίμα, οι ακραίες καιρικές συνθήκες και η ανθρώπινη παρέμβαση απειλούν όλο και περισσότερα είδη φυτών και ζώων. Είδη που άλλοτε ήταν κομμάτι της καθημερινότητάς μας εξαφανίζονται, ενώ πολύτιμα οικοσυστήματα καταστρέφονται. Επιπρόσθετα, η κλιματική κρίση επηρεάζει και λιγότερο εμφανείς τομείς όπως την οικονομία και την κοινωνία. Οι φυσικές καταστροφές προκαλούν σοβαρές οικονομικές ζημιές, που στην ΕΕ εκτιμώνται σε πάνω από 12 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Παράλληλα, εντείνουν τις κοινωνικές ανισότητες, πλήττοντας κυρίως τις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, λόγω έλλειψης πόρων των τελευταίων για προετοιμασία και ανάκαμψη.

Προκύπτει αβίαστα, λοιπόν, ότι η κλιματική αλλαγή απαιτεί άμεση και συντονισμένη αντιμετώπιση. Η ΕΕ έχει αναλάβει σημαντικές πρωτοβουλίες, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, που στοχεύει στην επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Παρά ταύτα, το μέγεθος του προβλήματος καθιστά αναγκαία τη συμμετοχή και δράση των πολιτών, τόσο ατομικά όσο και συλλογικά, με την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση από την Ένωση. Στόχος, επομένως, της επιτροπής μας είναι να συνεργαστούμε, για να βρούμε αποτελεσματικούς τρόπους κινητοποίησης των πολιτών, με σκοπό την αποκατάσταση του κλίματος και την προώθηση βιώσιμων λύσεων για το μέλλον.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

- **Κλιματική Κρίση:** ένα πλήθος καιρικών διαταραχών που προκύπτουν από την υπερθέρμανση του πλανήτη, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι τυφώνες και εκδηλώσεις εντονότερων καταιγίδων, οι αλλαγές στα πρότυπα βροχόπτωσης και χιονόπτωσης (κατακρημνίσεις) και οι πλημμύρες.
- **Ευρωπαϊκή Ένωση:** είναι μια μοναδική εταιρική σχέση μεταξύ 27 Ευρωπαϊκών χωρών, οι οποίες αποκαλούνται «κράτη - μέλη» ή «χώρες της ΕΕ». Όλες μαζί καλύπτουν ένα μεγάλο τμήμα της Ευρωπαϊκής ηπείρου. Στην ΕΕ κατοικούν περίπου 447 εκατομμύρια άνθρωποι, αριθμός που αντιστοιχεί περίπου στο 6 % του παγκόσμιου πληθυσμού. Στόχος της τελευταίας είναι η προαγωγή της ειρήνης, των αξιών της και της ευημερίας των λαών της.
- **Ακραία Καιρικά Φαινόμενα:** χαρακτηρίζονται τα μετεωρολογικά εκείνα φαινόμενα στα οποία παρατηρούνται οι μέγιστες ή ελάχιστες τιμές μετεωρολογικών παρατηρήσεων ασυνήθιστων ή και πολύ σπάνιων που συμβαίνουν σε μια περιοχή. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι ακραίοι καύσωνες, οι τυφώνες, οι εκτεταμένες πυρκαγιές και οι πλημμύρες.
- **Ευρωπαϊκή Ιθαγένεια:** κάθε υπήκοος χώρας της ΕΕ είναι και πολίτης της Ένωσης. Εκτός από τα εθνικά προνόμια, οι πολίτες έχουν και ορισμένα ακόμη δικαιώματα τα οποία εγγυώνται οι Συνθήκες της ΕΕ.

1) Κλιματική αλλαγή:

Η **κλιματική αλλαγή** αναφέρεται στις μεγάλες και διαρκείς αλλαγές στο κλίμα της Γης, οι οποίες εκδηλώνονται με την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη, τη μεταβολή των καιρικών συνθηκών και την αλλαγή των φυσικών διεργασιών, όπως οι βροχοπτώσεις, οι άνεμοι, η ατμοσφαιρική κυκλοφορία και οι εποχές. Αυτές οι αλλαγές έχουν αντίκτυπο σε όλο το περιβάλλον, την ανθρώπινη κοινωνία, την οικονομία και τη βιοποικιλότητα.

Η κλιματική αλλαγή προκαλεί:

- **Άνοδο της θερμοκρασίας** (παγκόσμια θέρμανση).
- **Ακραία καιρικά φαινόμενα** (πλημμύρες, ξηρασίες, καύσωνες, ισχυροί τυφώνες).
- **Αλλαγές στα οικοσυστήματα** (π.χ. καταστροφή δασών, εξαφάνιση ειδών).
- **Άνοδο της στάθμης της θάλασσας** λόγω του λιώσιμου των πάγων και της θερμικής διαστολής του νερού.

Αίτια της κλιματικής αλλαγής:

Η κλιματική αλλαγή έχει φυσικά αίτια, όμως η σύγχρονη, ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή οφείλεται κυρίως στις δραστηριότητες του ανθρώπου από την βιομηχανική επανάσταση και μετά. Η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποδάσωση και η εκτροφή ζώων έχουν ολοένα και μεγαλύτερο αντίκτυπο στο κλίμα και τη θερμοκρασία της Γης. Αυτές οι ανθρώπινες δραστηριότητες εκλύουν μεγάλες ποσότητες αερίων του θερμοκηπίου, οι οποίες αυξάνουν τα επίπεδα αυτών των αερίων στην ατμόσφαιρα, πέραν των φυσικών ποσοτήτων τους, ενισχύοντας το φαινόμενο του θερμοκηπίου και επιταχύνοντας τη

διαδικασία της υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Οι κυριότεροι παράγοντες είναι:

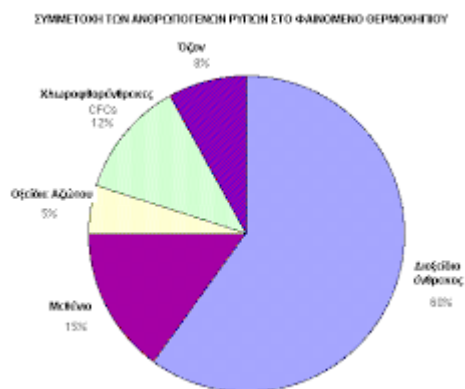
1. **Αυξημένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου:** Η καύση ορυκτών καυσίμων (π.χ. άνθρακας, πετρέλαιο, φυσικό αέριο) για την παραγωγή ενέργειας, τη βιομηχανία και τις μεταφορές απελευθερώνει μεγάλες ποσότητες διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και άλλων αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα. Αυτά τα αέρια λειτουργούν σαν το γυαλί ενός θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα της Γης, παγιδεύοντας τη θερμότητα του ήλιου και εμποδίζοντας την επιστροφή της στο διάστημα. Αυτό προκαλεί την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Αν και κάποια από αυτά τα αέρια υπάρχουν φυσικά, οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν αυξήσει τις συγκεντρώσεις τους στην ατμόσφαιρα. Τα κύρια αέρια του θερμοκηπίου που ενισχύονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα είναι:

- **Διοξείδιο του άνθρακα (CO₂)**
- **Μεθάνιο**
- **Υποξείδιο του αζώτου**
- **Φθοριούχα αέρια**

Το CO₂ που προέρχεται από ανθρώπινες δραστηριότητες είναι ο κυριότερος παράγοντας υπερθέρμανσης. Το 2020, η συγκέντρωσή του στην ατμόσφαιρα ήταν 48% υψηλότερη από τα επίπεδα πριν από τη βιομηχανική επανάσταση (1750).

Άλλα αέρια του θερμοκηπίου, όπως το μεθάνιο και το υποξείδιο του αζώτου, εκπέμπονται σε μικρότερες ποσότητες. Αν και το μεθάνιο είναι πιο ισχυρό αέριο του θερμοκηπίου από το CO₂, παραμένει στην ατμόσφαιρα για μικρότερο χρονικό διάστημα. Το υποξείδιο του αζώτου, όπως το CO₂, παραμένει στην ατμόσφαιρα για δεκαετίες ή και αιώνες.

2. **Αποδάσωση:** Η αποψίλωση των δασών, κυρίως για τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την κατασκευή υποδομών, μειώνει την ικανότητα του πλανήτη να απορροφά το CO₂, επιδεινώνοντας έτσι το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Τα δάση παίζουν σημαντικό ρόλο στην αποθήκευση άνθρακα. Παράδειγμα: Η αποδάσωση του Αμαζονίου στη Βραζιλία, η οποία αποτελεί τον «πνεύμονα του πλανήτη», μειώνει την ικανότητα του δάσους να απορροφά CO₂ και να συμβάλλει στην ισορροπία του κλίματος.
3. **Βιομηχανική και γεωργική παραγωγή:** Η κτηνοτροφία (ιδιαίτερα η εκτροφή βοοειδών) και η γεωργία

παράγουν μεγάλες ποσότητες μεθανίου (CH₄), το οποίο είναι ακόμα πιο ισχυρό αέριο του θερμοκηπίου από το CO₂. Επίσης, η χρήση χημικών λιπασμάτων παράγει υποξείδιο του αζώτου (N₂O), ένα ακόμα ισχυρό αέριο.

Παράδειγμα: Η μεγάλη παραγωγή κρέατος και γαλακτοκομικών προϊόντων (π.χ. σε χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Βραζιλία) οδηγεί σε εκπομπές μεθανίου από την κτηνοτροφία.

4. **Αστικοποίηση και αλλαγές στη χρήση γης:** Η ανάπτυξη μεγάλων πόλεων και η εκμετάλλευση της γης με μη βιώσιμους τρόπους (όπως η κατασκευή δρόμων και κτιρίων) συμβάλλει στην αύξηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και στην αλλαγή του τοπικού μικροκλίματος.

Παράδειγμα: Οι μεγάλες πόλεις, όπως η Νέα Υόρκη ή το Λονδίνο, παράγουν τεράστιες ποσότητες CO₂, λόγω της κατανάλωσης ενέργειας και των μεταφορών.

2) Συνέπειες της κλιματικής αλλαγής:

Η κλιματική αλλαγή έχει παγκόσμιο αντίκτυπο, επηρεάζοντας όλες τις περιοχές του πλανήτη. Οι πάγοι στις πολικές ζώνες λιώνουν, προκαλώντας άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Παράλληλα, ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως έντονες βροχοπτώσεις, γίνονται ολοένα πιο συχνά σε κάποιες περιοχές, ενώ άλλες πλήττονται από παρατεταμένους καύσωνες και ξηρασίες.

Αναλυτικότερα :

Συνέπειες για τη φύση:

1. Υψηλές Θερμοκρασίες:

Η κλιματική κρίση αυξάνει τη θερμοκρασία του πλανήτη, προκαλώντας συχνότερους καύσωνες, αυξημένη θνησιμότητα, ζημιές στις υποδομές και μειωμένη παραγωγικότητα, επηρεάζοντας κυρίως ευάλωτες ομάδες όπως οι ηλικιωμένοι. Η μεταβολή των κλιματικών ζωνών και η άνοδος της θερμοκρασίας αλλάζουν τη διανομή φυτικών και ζωικών ειδών, επιδεινώνοντας την απώλεια οικοτόπων και τη ρύπανση. Επηρεάζεται επίσης ο κύκλος ζωής των ειδών, αυξάνοντας τους επιβλαβείς οργανισμούς, τα χρωροκατακτητικά είδη και ορισμένες ασθένειες.

Παράλληλα, μειώνεται η βιωσιμότητα της γεωργίας, η παροχή καθαρού νερού και αέρα, ενώ η αυξημένη εξάτμιση των υδάτων και η μειωμένη βροχόπτωση οδηγούν σε έντονες ξηρασίες. Παρότι μειώνονται τα κύματα ψύχους στην Ευρώπη, η υπερθέρμανση μειώνει την προβλεψιμότητα των φαινομένων, δυσχεραίνοντας την αποτελεσματική αντίδραση.

2. Ξηρασία και Δασικές Πυρκαγιές:

Η κλιματική αλλαγή έχει αυξήσει τη συχνότητα και την ένταση των ξηρασιών σε πολλές ευρωπαϊκές περιοχές, επηρεάζοντας τη γεωργία, τη βιοποικιλότητα και τις υποδομές. Οι ξηρασίες μειώνουν τα υδάτινα αποθέματα, παρεμποδίζουν την ανάπτυξη καλλιεργειών, αυξάνουν τις επιβλαβείς οργανισμούς και ενισχύουν τις δασικές πυρκαγιές. Οι ετήσιες ζημιές από ξηρασίες στην Ευρώπη ανέρχονται σε 9 δισ. ευρώ και αναμένεται να φτάσουν τα 40 δισ. ευρώ ετησίως αν η θερμοκρασία αυξηθεί κατά 3°C, με τις περιοχές της Μεσογείου να πλήττονται περισσότερο. Επιπλέον, η αλλαγή του κλίματος επεκτείνει τις περιοχές κινδύνου πυρκαγιών, μετατρέποντας ακόμα και ασφαλείς περιοχές σε ευάλωτες.

Κοινωνικές απειλές:

1. Υγεία των πολιτών:

Η κλιματική αλλαγή αποτελεί σοβαρή απειλή για την υγεία ανθρώπων, ζώων και φυτών, επιδεινώνοντας τις υφιστάμενες προκλήσεις. Η αύξηση των περιόδων καύσωνα συνδέεται με περισσότερους θανάτους και ασθένειες, ενώ μειώνονται οι θάνατοι από ψύχος τον χειμώνα. Τα ακραία καιρικά φαινόμενα, όπως πλημμύρες και πυρκαγιές, αυξάνουν τον κίνδυνο ατυχημάτων και επηρεάζουν τη γενικότερη ευημερία. Παράλληλα, νοσήματα που μεταδίδονται από έντομα, τρωκτικά, τρόφιμα ή νερό γίνονται συχνότερα, ενώ αλλάζει η εποχική κατανομή αλλεργιογόνων ειδών, ιών και επιβλαβών οργανισμών.

Η κλιματική κρίση φέρνει επίσης αναδυόμενες και επανεμφανιζόμενες ασθένειες σε ζώα και φυτά, επιβαρύνοντας τη γεωργία, τα δασικά συστήματα και την υγεία του ανθρώπου. Επιπλέον, η ποιότητα του αέρα και τα επίπεδα όζοντος επηρεάζονται αρνητικά, αυξάνοντας τους κινδύνους για το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

2. Ευάλωτος πληθυσμός

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει δυσανάλογα τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, όπως εκείνες που ζουν σε περιοχές με χαμηλό εισόδημα και περιορισμένες υποδομές. Αυτοί οι πληθυσμοί έχουν λιγότερους πόρους και δυνατότητες για την ανθεκτικότητα και την προσαρμογή στις κλιματικές συνέπειες. Οι άνεργοι και οι κοινωνικά περιθωριοποιημένοι άνθρωποι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε αυτούς τους κινδύνους. Επιπλέον, η γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης αυξάνει τον αριθμό των ανθρώπων που βρίσκονται σε υψηλότερο κίνδυνο λόγω περιορισμένης κινητικότητας ή υγειονομικών προβλημάτων.

Η κλιματική αλλαγή ήδη οδηγεί σε εκτοπισμό και μετανάστευση, καθώς πολλές χώρες που πλήττονται περισσότερο εξαρτώνται άμεσα από το φυσικό περιβάλλον τους και έχουν περιορισμένα μέσα για να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες. Οι κοινότητες αυτών των περιοχών είναι πιο εκτεθειμένες στις συνέπειες των κλιματικών φαινομένων, χωρίς τα απαραίτητα οικονομικά και κοινωνικά εργαλεία, για να ανταπεξέλθουν.

Από όλα τα παραπάνω, καθίσταται σαφές ότι η κλιματική αλλαγή αποτελεί ένα κρίσιμο ζήτημα που απαιτεί άμεση αντιμετώπιση και συντονισμένη δράση από όλους μας. Διεθνείς οργανισμοί, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ενώσεις, αλλά και εμείς ως πολίτες, οφείλουμε να αναλάβουμε πρωτοβουλίες για να αποτρέψουμε την περαιτέρω επιδείνωση του προβλήματος. Παράλληλα, είναι αναγκαίο να υιοθετήσουμε μακροπρόθεσμες στρατηγικές και λύσεις, ώστε να αντιμετωπιστεί ριζικά η κλιματική κρίση και να διασφαλιστεί ένα βιώσιμο μέλλον για τις επόμενες γενιές.

3) Πολιτικές της ΕΕ για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής;

Η ΕΕ ηγείται εδώ και καιρό στην παγκόσμια προσπάθεια κατά της κλιματικής αλλαγής, μέσω φιλόδοξων πολιτικών και διεθνών συνεργασιών. Είμαστε ήδη σε καλό δρόμο για τον στόχο μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2026 και προτείνουμε σχέδιο για μείωση 55% έως το 2030. Στόχος είναι η Ευρώπη να γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050, επιτυγχάνοντας «μηδενικές καθαρές εκπομπές» μέσω της μείωσης των τελευταίων και αύξησης των απορροφήσεων αερίων του θερμοκηπίου. Αυτό εντάσσεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για μια δίκαιη και βιώσιμη κοινωνία.

Παράλληλα, η ΕΕ ενισχύει την ικανότητα αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και προωθεί τη συνεργασία με άλλες χώρες για παγκόσμια δράση.

Η ανάκαμψη από την πανδημία ενσωματώνει τη μετάβαση σε μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη η οποία συνεπάγεται και ένα μακροχρόνιο και «υγιεινό» μέλλον.

Ατομικές δράσεις:

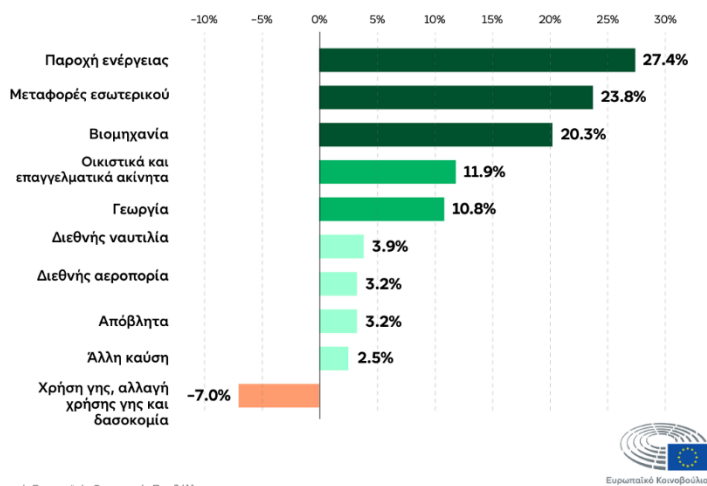
Εάν επιθυμούμε να αντιμετωπίσουμε ριζικά το ζήτημα θα πρέπει η κοινωνία και όλοι οι τομείς της οικονομίας, από την ενέργεια και τη βιομηχανία έως τις μεταφορές, τα κτίρια, τη γεωργία και τη δασοκομία, να συμμετάσχουν σε αυτή την προσπάθεια.

Επειδή πολλές από τις απαιτούμενες γνώσεις και λύσεις είναι εύκολα διαθέσιμες στο κοινό μέσω του διαδικτύου και των ΜΜΕ, είναι αναγκαία η προσωπική κινητοποίηση του καθένα από εμάς. Οι καθημερινές μας επιλογές επίσης παίζουν σημαντικό ρόλο και οι αλλαγές που κάνουμε θα βελτιώσουν

τη ζωή μας, τη μετακίνησή μας, τη θέρμανση και ψύξη των σπιτιών μας, καθώς και την παραγωγή και κατανάλωση. Κάθε δράση, μικρή ή μεγάλη, έχει σημασία και όλοι μπορούμε να συνεισφέρουμε.

Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στην ΕΕ ανά τομέα

μερίδιο των συνολικών εκπομπών
που εκτιμάται σε ισοδύναμο CO₂ (2022)

Πώς θα συμβάλει η ανάληψη δράσης στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής;

Η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη κοινωνία είναι τόσο επείγουσα πρόκληση όσο και ευκαιρία για τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος. Μέσω δράσεων για το κλίμα, ο καθένας μπορεί να συμβάλει στην προστασία του πλανήτη για τις μελλοντικές γενιές.

Τα **οφέλη** για την κοινωνία περιλαμβάνουν:

1. Νέες πράσινες θέσεις εργασίας
2. Αύξηση της ανταγωνιστικότητας
3. Οικονομική ανάπτυξη
4. Καθαρότερο αέρα
5. Αποδοτικότερα συστήματα δημόσιων συγκοινωνιών
6. Νέες τεχνολογίες (όπως ηλεκτρικά αυτοκίνητα και ενεργειακά αποδοτικά κτίρια)
7. Μεγαλύτερη ασφάλεια εφοδιασμού σε ενέργεια

Μελέτες δείχνουν ότι η μετάβαση σε μια πράσινη και ψηφιακή κοινωνία είναι οικονομικά βιώσιμη και θα αποφέρει χαμηλότερο κόστος από τη στασιμότητα και την παραμονή των συνθηκών ως έχουν, απέναντι στην κλιματική αλλαγή.

Λέξεις - Κλειδιά

Κλιματική κρίση, Ακραία καιρικά φαινόμενα, Φυσικές καταστροφές, Πρόληψη, Καταστολή, Εκπαίδευση πολιτών, Ευαισθητοποίηση, Ετοιμότητα, Πολιτική προστασία, Προειδοποιητικά συστήματα, Αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Προγράμματα εθελοντισμού, Ανθεκτικότητα κοινοτήτων, Βιώσιμες πρακτικές, Διαχείριση καταστροφών, Πράσινη συνείδηση, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, Ανάπτυξη υποδομών, Τοπική δράση, Στρατηγικές πρόληψης, Ανακύκλωση, Κλιματική εκπαίδευση, Αντιπυρική προστασία, Σχέδια εκτάκτου ανάγκης.

Ερωτήματα

- Ποιες είναι οι πιο αποτελεσματικές στρατηγικές για την εκπαίδευση των πολιτών σχετικά με την πρόληψη των φυσικών καταστροφών που προκαλούνται από την κλιματική κρίση;
- Πώς μπορεί η ΕΕ να ενισχύσει τη συνεργασία με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις για να δημιουργήσει πιο αποτελεσματικά συστήματα ετοιμότητας και αντίδρασης σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών;
- Ποιες είναι οι κυριότερες προκλήσεις στην εφαρμογή πολιτικών για την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τα ακραία καιρικά φαινόμενα και τη μείωση των επιπτώσεών τους;
- Πώς μπορούν οι νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά εργαλεία να συμβάλλουν στη βελτίωση των προειδοποιητικών συστημάτων και στην ενημέρωση των πολιτών για φυσικές καταστροφές στην Ευρωπαϊκή Ένωση;

Υλικό έρευνας

- [Αίτια της κλιματικής αλλαγής - Ευρωπαϊκή Επιτροπή](#)
- [Κλιματική αλλαγή - Ευρωπαϊκή Ένωση](#)
- [Δράση της ΕΕ για το κλίμα και τη βιωσιμότητα](#)
- [Δράση της ΕΕ για το κλίμα και η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία](#)
- [5 στοιχεία σχετικά με τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα](#)

LIBE Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Μία από τις βασικές προτεραιότητες της ΕΕ αποτελεί η ανάγκη για Ενεργό Πολιτότητα, Ίσες Ευκαιρίες και Κοινωνική Συνοχή. Με ποιους τρόπους η ΕΕ έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην κατάλληλη εκπαίδευση των νέων, ώστε να γίνουν πιο ενεργοί πολίτες, αναπτύσσοντας συγκεκριμένες στάσεις και κοινωνικές δεξιότητες; Με ποιες πολιτικές η ΕΕ θα ενισχύσει την Ενεργό Πολιτότητά τους, με απώτερο στόχο να εμπλέκονται πιο πρακτικά και αποφασιστικά στην αντιμετώπιση πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνιστά ένα καθοριστικό όργανο για τη διασφάλιση της ευρύτερης- ευρωπαϊκής- κοινωνικής συνοχής και ευημερίας. Το παραπάνω επιτυγχάνεται κατεξοχήν με τη συστηματική διαπαιδαγώγηση και γαλούχηση των νέων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, προκειμένου να αναδειχθούν σε ενεργούς πολίτες και να συμβάλλουν στη διαιώνιση και ανέλιξη του ευρωπαϊκού θεσμού ως σύνολο. Παρ' όλα αυτά, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια γενικευμένη αδιαφορία και αδράνεια των ευρωπαίων πολιτών σε ό,τι αφορά την πολιτική συμμετοχή, συντελώντας παράλληλα στην απορρύθμιση του κοινωνικού συνόλου. Ως εκ τούτου έχουν εφαρμοσθεί, και συνεχίζουν να εφαρμόζονται μέχρι σήμερα, μια σειρά από πολιτικές που στοχεύουν στην άρση της συγκεκριμένης κατάστασης, η οποία αντιτίθεται με το ιδεώδες της εν λόγω Επιτροπής.

Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη το πλήθος των νομοθετικών ρυθμίσεων και λοιπών πρακτικών που ήδη υφίστανται σε συνάρτηση με το μέγεθος του προβλήματος της πολιτειακής αδράνειας του κοινωνικού συνόλου, είναι εμφανές πως η λήψη επιπρόσθετων μέτρων για τη διασφάλιση της ενεργούς πολιτότητας και κοινωνικής συνοχής είναι ανάγκη επιτακτική. Ως εκ τούτου, η LIBE, ως το κατεξοχήν αρμόδιο όργανο για όλα τα παραπάνω οφείλει να αντισταθμίσει τον άξονα της πολιτειακής αποτελεσματικότητας και να επιδιώξει ισορροπημένες πολιτικές και πρακτικές λύσεις που θα συμβάλλουν στην κινητοποίηση του κοινωνικού συνόλου προς μια πιο ενεργό πολιτική συμμετοχή και αρμονική συμβίωση.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

ΟΡΙΣΜΟΙ

Για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή του, κρίνεται απαραίτητο να οριστούν ορισμένες βασικές έννοιες.

Κοινωνική συνοχή: η διαδικασία που διαμορφώνει τους δεσμούς και τις αξίες που κρατούν μια κοινωνία ενωμένη. Η κοινωνική συνοχή συνδέεται με την οικονομική, κοινωνική και εδαφική ανάπτυξη και είναι ένας από τους στόχους της ΕΕ. Η κοινωνική συνοχή αποτελεί μια συνεχή και αδιάλειπτη πορεία εκμάθησης και οικειοποίησης των κοινωνικών κανόνων, συμπεριφορών, θεσμών και ρόλων.

Ενεργός πολιτότητα: ο τρόπος με τον οποίο οι πολίτες μπορούν να επηρεάσουν τη λήψη αποφάσεων, να προωθήσουν τα θέματα που τους απασχολούν και να διασφαλίσουν ότι οι αξίες τους αντικατοπτρίζονται στην πολιτική.

Πολιτικός αναλφαβητισμός: αναφέρεται στην έλλειψη ικανοτήτων, δεξιοτήτων, γνώσεων και επάρκειας που θεωρούνται απαραίτητα για τη συμμετοχή των πολιτών στη διακυβέρνηση μιας κοινωνίας. Είναι μια μορφή αναλφαβητισμού που ανατρέπει τόσο την κριτική σκέψη όσο και την έννοια του γραμματισμού τόσο ως κριτική ερμηνεία όσο και ως δυνατότητα παρέμβασης στον κόσμο.

Ισότητα/Ίσες Ευκαιρίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η ισότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αποτελεί θεμελιώδη αξία που αποτυπώνεται στις πολιτικές και νομοθεσίες της, με στόχο την εξάλειψη των διακρίσεων και την προώθηση ίσων ευκαιριών για όλους τους πολίτες. Η Συνθήκη της Λισαβόνας (2009) καθιερώνει την ισότητα ως βασική αρχή της ΕΕ, ενώ ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ διασφαλίζει την απαγόρευση των διακρίσεων βάσει φύλου, φυλής, εθνότητας, θρησκείας, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικής κατεύθυνσης. Μία από τις πιο σημαντικές πολιτικές για την προώθηση της ισότητας είναι η Στρατηγική για την Ισότητα των Φύλων, η οποία περιλαμβάνει δράσεις για τη μείωση του χάσματος μεταξύ ανδρών και γυναικών στην εργασία, την εκπαίδευση και την κοινωνική συμμετοχή (European Commission, 2020). Επιπλέον, η ΕΕ υποστηρίζει πολιτικές για την ισότητα των μειονοτήτων και την καταπολέμηση των διακρίσεων, προωθώντας την κοινωνική ένταξη και την ισότητα στην πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, την εργασία και την εκπαίδευση (European Union Agency for Fundamental Rights, 2023). Ωστόσο, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, η πλήρης επίτευξη ισότητας παραμένει μια συνεχιζόμενη πρόκληση.

Κοινωνική Συνοχή στην ΕΕ

Η κοινωνική συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους της, επιδιώκοντας την εξάλειψη των ανισοτήτων και την προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών-μελών. Η ΕΕ έχει υιοθετήσει πολιτικές και στρατηγικές για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, όπως η στρατηγική "Ευρώπη 2020", που επικεντρώνεται στην απασχόληση, την εκπαίδευση και τη μείωση της φτώχειας. Παρά τις προσπάθειες, οι ανισότητες παραμένουν έντονες σε πολλές χώρες, ενώ η οικονομική κρίση της τελευταίας δεκαετίας έχει εντείνει τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις (European Commission, 2020). Η κοινωνική συνοχή απαιτεί επίσης την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και την ενίσχυση των δικαιωμάτων των πολιτών σε όλη την ΕΕ (Council of the European Union, 2021). Μολονότι έχουν γίνει πρόοδοι, η ΕΕ συνεχίζει να αντιμετωπίζει προκλήσεις στην επίτευξη της πλήρους κοινωνικής ενσωμάτωσης και αλληλεγγύης.

Πολιτική Συνοχής

Η ΕΕ θέτει ως πρωταρχικό της στόχο την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και ευημερίας των κρατών μελών. Για την περάτωση του παραπάνω ιδανικού έχει ακολουθήσει μια σειρά από πολιτικές που

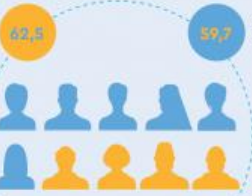
αποβλέπουν τόσο στον εκσυγχρονισμό όσο και στην ενοποίηση της ένωσης εξ ολοκλήρου. Χαρακτηριστικά παραδείγματα της παραπάνω προσπάθειας συνιστούν οι στόχοι που έχει θέσει η Ένωση σε ό,τι αφορά την εν λόγω πολιτική συνοχή:

- μια Εξυπνότερη Ευρώπη, μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων
- μια πιο Πράσινη Ευρώπη, χωρίς εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, που εφαρμόζει τη συμφωνία του Παρισιού και επενδύει στην ενεργειακή μετάβαση, στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής
- μια πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη, με στρατηγικά δίκτυα μεταφορών και ψηφιακά δίκτυα
- μια πιο Κοινωνική Ευρώπη, που υλοποιεί τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στηρίζει την ποιοτική απασχόληση, την εκπαίδευση, τις δεξιότητες, την κοινωνική ένταξη και την ίση πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη
- μια Ευρώπη πιο κοντά στους Πολίτες, με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

Πανδημία Covid-19 και κοινωνική συνοχή στην ΕΕ

Η πανδημία του Covid-19 είχε σημαντικό αντίκτυπο στην κοινωνική συνοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επιδεινώνοντας τις κοινωνικές ανισότητες και δημιουργώντας νέες προκλήσεις. Η αυξανόμενη ανεργία, η φτώχεια και η κοινωνική απομόνωση επηρέασαν έντονα τις πιο ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, όπως οι ηλικιωμένοι και οι άνεργοι νέοι. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2021), το 2020 παρατηρήθηκε αύξηση των ανισοτήτων σε πολλές χώρες - μέλη, καθώς οι κοινωνικές υπηρεσίες υπέστησαν πιέσεις λόγω της αυξημένης ζήτησης. Η κρίση επιδείνωσε επίσης τις συνθήκες για την ψυχική υγεία, με την απομόνωση και το άγχος να αποτελούν κοινά φαινόμενα (European Commission, 2021). Τα μέτρα περιορισμού ενίσχυσαν τις διαφορές μεταξύ των πόλεων και των αγροτικών περιοχών, καθώς και μεταξύ των κρατών μελών, με κάποιες χώρες να έχουν καλύτερη πρόσβαση σε υποδομές υγείας και κοινωνική στήριξη (OECD, 2021).

δήλωσε πως η ανησυχία για την πανδημία είναι δικαιολογημένη/μάλλον δικαιολογημένη

δήλωσε την πρόθεση του να εμβολιαστεί

59,7

δήλωσε πως η ανησυχία για την πανδημία είναι υπερβολική/μάλλον υπερβολική

δήλωσε πως δεν είναι διατεθειμένο να κάνει το εμβόλιο για τον Covid - 19

34,4

Η πανδημική κρίση επιταχύνει τον ψηφιακό μετασχηματισμό της οικονομίας

θεωρεί ότι οι συνέπειες αυτής της εξέλιξης θα είναι θετικές.

46

πιστεύει ότι θα μειώσει τις θέσεις εργασίας

76,1

θεωρεί πως τα μέτρα στήριξης της οικονομίας που έχει λάβει η κυβέρνηση είναι ανεπαρκή ή μάλλον ανεπαρκή, με τους άνεργους να εμφανίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό αρνητικής αξιολόγησης.

79,9

θεωρεί ότι η οικονομική κρίση που προκλήθηκε από την πανδημία θα διαρκέσει για τουλάχιστον 2 χρόνια

42,2

θεωρεί πως τα μέτρα θα πρέπει να σταχεύουν στην τόνωση της κατανάλωσης

σε μέτρα ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων

27,5

σε μέτρα αναπτυξιακής πολιτικής

17,4

Η πανδημία αλλάζει τη συμπεριφορά των ατόμων στις οικονομικές τους συναλλαγές

αύξηση τις ηλεκτρονικές τους αγορές

αύξηση τις ηλεκτρονικές τους πληρωμές

Η πανδημία αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο εργαζόμαστε επικοινωνούμε και ψυχαγωγούμαστε

αύξηση τη χρήση εφαρμογών τηλεδιάσκεψσεων

έχουν αυξήσει τη χρήση εφαρμογών streaming

Συμμετοχή νέων στην πολιτική ζωή με αφορμή την πανδημία του Covid-19

Τα δεδομένα των τελευταίων ετών έχουν αποδείξει πως τόσο ο πολιτικός αλφαριθμητισμός όσο και η ενεργός συμμετοχή των νέων στον πολιτικό στίβο ακολουθεί μια κατιούσα πορεία, γεγονός που βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στο ανεπαρκές εκπαιδευτικό σύστημα σε ό,τι αφορά την κινητοποίησή τους προς αυτή την κατεύθυνση. Άλλωστε, ο αντίκτυπος αυτής της κατάστασης δεν επηρεάζει μόνο τα νεότερα ηλικιακά στρώματα, αλλά αποτυπώνεται και σε μεγαλύτερες ηλικίες, όπως αποδεικνύει η έρευνα της Interparliamentary Union (IPU), σύμφωνα με την οποία άτομα ηλικίας 20 - 44 ετών, που απαρτίζουν το 57% του πληθυσμού, καταλαμβάνουν μόλις το 26% των εδρών στα κοινοβούλια ολόκληρου του κόσμου. Μια ανάλογη εικόνα επικρατεί και στα άτομα κάτω των 30 ετών, καταλαμβάνοντας μόλις το 1,9% των εδρών στα κοινοβούλια σε παγκόσμια κλίμακα.

GLOBALLY, YOUNG PEOPLE ARE NOT AT THE CENTRE OF POLITICAL DECISION MAKING. ALMOST HALF THE WORLD'S POPULATION IS UNDER 30 YEARS OLD

YET, THE AVERAGE AGE IN PARLIAMENT IS **53** YEARS OLD

ONLY 1.65% OF PARLIAMENTARIANS AROUND THE WORLD ARE IN THEIR 20S, AND FOR ONE THIRD OF COUNTRIES, ELIGIBILITY FOR NATIONAL PARLIAMENT STARTS AT 25 YEARS OLD

2 OUT OF 3 COUNTRIES DO NOT CONSULT YOUNG PEOPLE AS A PART OF THE PROCESS OF PREPARING POVERTY REDUCTION STRATEGIES OR NATIONAL DEVELOPMENT PLANS

YOUTH ARE UNDERREPRESENTED IN FORMAL POLITICAL INSTITUTIONS, YET POLITICAL DECISIONS IMPACT THEIR LIVES AND CHOICES.

What are youth doing to advocate for political inclusion on a local, national and international level?

Tell us why it is important to include youth voices in political agendas.

In your community, do young people have access to political decision making?

Υφιστάμενες δράσεις προώθησης της ενεργούς πολιτότητας

Στην Ευρώπη έχουν υλοποιηθεί ποικίλες δράσεις για την ενίσχυση της ενεργής πολιτότητας μέσω της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα Erasmus+ χρηματοδότησε περισσότερα από 20.000 συγκεκριμένα μεταξύ 2014-2020, συνδέοντας εκατομμύρια μαθητές και εκπαιδευτικούς. Αναλυτικότερα, το ευρύτερο έργο του θεσμού περιλαμβάνει διασχολικές συνεργασίες και δράσεις που προωθούν την κοινωνική δικαιοσύνη, τη δημοκρατική συμμετοχή και τη βιωσιμότητα. Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, περισσότερα από 500.000 άτομα συμμετείχαν σε έργα που στόχευαν στην καλλιέργεια της δημοκρατικής συνείδησης. Ως εκ τούτου, οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις και εθελοντικές δράσεις που καλλιεργούν κοινωνικές δεξιότητες, όπως ο διάλογος και η συνεργασία. Εξάλλου, το έντονο αυτό ενδιαφέρον αποτυπώνεται και στη σχετική έρευνα της Eurydice, η οποία αναφέρει ότι το 79% των σχολείων συμμετέχουν πλέον σε τοπικές ή περιφερειακές δράσεις με σκοπό την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Επιπλέον, πολλές χώρες ενσωματώνουν στο εκπαιδευτικό τους σύστημα προγράμματα που προάγουν τη συμμετοχή μαθητών σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά έργα. Οι δράσεις αυτές ενισχύουν την αίσθηση ευθύνης και συνευθύνης, ενώ συμβάλλουν στη δημιουργία πολιτών που αντιλαμβάνονται τη σημασία της ατομικής και συλλογικής δράσης για το συμφέρον της κοινωνίας. Παράλληλα, πλατφόρμες όπως η European School Education Platform διευκολύνουν την ανταλλαγή αποτελεσματικών πρακτικών μεταξύ εκπαιδευτικών, με στόχο την προώθηση της δημοκρατικής εκπαίδευσης. Τέλος, το πρόγραμμα της LIBE,

Citizens, Equality, Rights and Values (CERV), έχει αναδείξει τη συμμετοχή σε δράσεις πολιτότητας μέσω χρηματοδοτήσεων που στοχεύουν στη δημοκρατική συμμετοχή, την κοινωνική ένταξη και την ενίσχυση του κράτους δικαίου, με πάνω από 22 εκατομμύρια ευρώ να επενδύονται έως το 2023.

Η σημασία του σχολείου στην ενεργή πολιτότητα

Η εκπαίδευση αποτελεί κεντρικό πυλώνα για τη δημιουργία δημοκρατικών κοινωνιών στην Ευρώπη. Τα σχολεία λειτουργούν ως μικρογραφίες της κοινωνίας, όπου οι μαθητές καλλιεργούν βασικές δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη, η συνεργασία και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με την έκθεση της Eurydice 2017, η ενεργός πολιτότητα ενσωματώνεται σε εκπαιδευτικά προγράμματα είτε ως ξεχωριστό αντικείμενο είτε ως μέρος διαθεματικών προσεγγίσεων, προκειμένου να συνδεθεί με την καθημερινή σχολική ζωή. Ταυτόχρονα, πάνω από το 80% των Ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων ενσωματώνουν δράσεις που στοχεύουν στην καλλιέργεια της δημοκρατικής σκέψης και συμμετοχής. Άλλωστε από τα στοιχεία της ICCS 2016 συνάγεται ότι οι μαθητές που συμμετέχουν σε σχολικές πρωτοβουλίες, όπως εκλογές ή διαβουλεύσεις, έχουν υψηλότερη κατανόηση για τις έννοιες της πολιτικής συμμετοχής και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Συγκεκριμένα, το 85% των μαθητών ανέφερε ότι οι δράσεις αυτές αύξησαν την αίσθηση του «ανήκειν» στις κοινότητές τους. Εξίσου σημαντική είναι η ενίσχυση της διαπολιτισμικής κατανόησης, μέσω της οποίας οι μαθητές προετοιμάζονται να γίνουν υπεύθυνοι και ευσυνείδητοι πολίτες σε μια πολυπολιτισμική Ευρώπη.

Λέξεις - Κλειδιά

Ενεργός πολιτότητα, κοινωνική συνοχή, εκπαίδευση, πολιτικός αναλφαβητισμός, κοινωνικές δεξιότητες, πολιτική παιδεία

Ερωτήματα

- Ποιοι φορείς μπορούν να διασφαλίσουν τη συμπερίληψη όλων των κοινωνικών ομάδων και την κινητοποίησή τους προς μια πιο ενεργό πολιτική κατεύθυνση;
- Με ποιους τρόπους η ΕΕ έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στην κατάλληλη εκπαίδευση των νέων, ώστε να γίνουν πιο ενεργοί πολίτες, αναπτύσσοντας συγκεκριμένες στάσεις και κοινωνικές δεξιότητες;
- Με ποιες πολιτικές η ΕΕ θα ενισχύσει την Ενεργό Πολιτότητά τους, με απώτερο στόχο να εμπλέκονται πιο πρακτικά και αποφασιστικά στην αντιμετώπιση πολιτικών και κοινωνικών ζητημάτων;
- Ποιες στρατηγικές μπορεί να υιοθετήσει η ΕΕ προκειμένου να διασφαλισθεί η συνδρομή όλων των ηλικιακών ομάδων στη λήψη πολιτικών αποφάσεων;
- Πώς μπορεί η ΕΕ να ενισχύσει τη διατοπική συνεργασία μεταξύ πολιτών διάφορων κρατών - μελών για πολιτικές που τους αφορούν;

Υλικό Έρευνας

- [Charter of Fundamental Rights - EUR-Lex](#)
- [Πολιτικός και κοινωνικός αναλφαβητισμός | ΕΦΣΥΝ](#)
- [Πολιτική της Συνοχής](#)
- [Κείμενα που εγκρίθηκαν - Συνθήκη της Λισαβόνας - Τετάρτη 20 Φεβρουαρίου 2008](#)
- [Promoting Social Rights in Europe: A commitment of Vilnius and La Hulpe declarations - Social Rights](#)
- [Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης | EUR-Lex](#)
- [Education for active citizenship: raising the citizens of tomorrow | European School Education Platform](#)
- [Citizenship education in Europe - Publications Office of the EU](#)
- [International Civic and Citizenship Education Study 2016 \(ICCS\) - OsloMet](#)
- [Eurydice Brief: Citizenship Education at School in Europe – 2017](#)

Ένα από τα κοινωνικά θέματα που έχει απασχολήσει έντονα τις χώρες της ΕΕ είναι η νεανική βία και παραβατικότητα. Τα φαινόμενα του peer bullying, δηλαδή του εκφοβισμού μεταξύ των συνομηλίκων εντός και εκτός σχολικού περιβάλλοντος αυξάνονται με ραγδαίους ρυθμούς. Ποιες πολιτικές μπορεί να εφαρμόσει η ΕΕ, για να εκπαιδεύσει αφενός τους νέους για τους κινδύνους και τις συνέπειες του εκφοβισμού και της παραβατικότητας και αφετέρου πώς θα μπορέσει να προλάβει και καταστείλει τέτοιου είδους συμπεριφορές;

Επισκόπηση – Περίληψη

I. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Η επιδείνωση των κοινωνικών ανισοτήτων, η αποξένωση που επιφέρει ο ψηφιακός κόσμος, καθώς και τα λανθασμένα πρότυπα των νέων έχουν δημιουργήσει πρόσφορο έδαφος για την αναπαραγωγή τέτοιων συμπεριφορών. Οι στατιστικές καταγράφουν ανησυχητική αύξηση περιστατικών λεκτικής, ψυχολογικής και σωματικής βίας, που πλήττουν ανεπανόρθωτα τη σωματική και ψυχική υγεία των θυμάτων και διαταράσσουν το κοινωνικό σύνολο. Το πρόβλημα αυτό, ωστόσο, δεν μπορεί να αγνοηθεί, καθώς τα φαινόμενα εκφοβισμού και νεανικής παραβατικότητας απαιτούν μια συντονισμένη, ολοκληρωμένη και προληπτική προσέγγιση. Ποιες πολιτικές μπορεί λοιπόν να εφαρμόσει η ΕΕ για να εκπαιδεύσει αφενός τους νέους σχετικά με τους κινδύνους και τις συνέπειες του εκφοβισμού και της παραβατικής συμπεριφοράς και αφετέρου να προλάβει και να καταστείλει αυτές τις ανησυχητικές τάσεις; Στις παρακάτω ενότητες θα διερευνήσουμε τις πιθανές λύσεις και προτάσεις για την αντιμετώπιση αυτού του πολύπλοκου κοινωνικού ζητήματος.

II. ΑΝΑΛΥΣΗ

Η έξαρση της νεανικής παραβατικότητας στην εποχή μας είναι γεγονός, που επιβεβαιώνεται από την κοινή εμπειρία, εφόσον σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα που παρουσίασε η ελληνική αστυνομία, μέσα στο 2023 σε παράνομες πράξεις προέβησαν 10.776 ανήλικοι, 1.100 εκ των οποίων ήταν έως 11 ετών και 1.400 από 12 έως 14 ετών. Κλοπές, βανδαλισμοί, βιασμοί, ξυλοδαρμοί, συμμορίες, κα πολλές άλλες ενέργειες που συγκαταλέγονται στην αποκλίνουσα συμπεριφορά της νεολαίας, μαστίζουν τόσο την ελληνική όσο και την παγκόσμια κοινωνία, δυσχεραίνοντας την ασφαλή διαβίωση και γόνιμη συμβίωση.

Το φαινόμενο αυτό ωστόσο λαμβάνει μια ιδιαίτερα ανησυχητική χροιά, με την επέκτασή του στην σχολική μονάδα. Ο ιερός αυτός χώρος παιδείας, εξευγενισμού και καλλιέργειας του πνεύματος, τρέπεται σε κοιτίδα φαινομένων κοινωνικής παθογένειας από επιτήδειους μαθητές, άνευ ορίων και ηθικών φραγμών, που στρέφονται εναντίον συμμαθητών και καθηγητών τους. Στην Ελλάδα όλο και πληθαίνουν περιπτώσεις σωματικής και λεκτικής βίας: διενέξεις μεταξύ μαθητών εξελίσσονται σε

άγριους ξυλοδαρμούς, ενώ ακόμα και ο σεβασμός απέναντι στον ρόλο του καθηγητή αμφισβητείται με συχνές απόπειρες χειροδικίας εναντίον τους.

Παράλληλα, η τεχνολογική επανάσταση έχει συντελέσει στην ανάπτυξη μιας νέας μορφής παραβατικότητας. Η αξία ή η απαξία του διαδικτύου έγκειται στη χρήση του, και δυστυχώς, στην περίπτωση των σύγχρονων νέων, η ανωνυμία της οθόνης και η ατιμωρησία που αυτή προαναγγέλλει, συνεπάγεται την αυθαιρεσία με τη μορφή της παρενόχλησης και του εκφοβισμού των συνομηλίκων στα κοινωνικά δίκτυα. Οδυνηρή συνέπεια αυτών, είναι η «ακμή» του λεγόμενου cyber bullying, δηλαδή του διαδικτυακού εκφοβισμού.

Συγκεκριάζοντας, η παγκόσμια κοινωνία του 21^{ου} αιώνα ασθενεί από την έξαρση των περιστατικών παραβατικής συμπεριφοράς ανηλίκων, που φαντάζει πλέον ανεξέλεγκτη. Τα θύματα δεν αποτελούν αμελητέα πληθυσμιακή ομάδα, με τα ποσοστά τους να παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση που προβληματίζει. Ωστόσο, οι επιπτώσεις που κρίνονται αδιαμφισβήτητα νοσηρές σε υλικό και ψυχοσωματικό επίπεδο, πλήττουν όχι μονάχα θύματα, αλλά και δράστες. Το φαινόμενο αυτό λοιπόν δεν αφήνει κανένα περιθώριο ανοχής και απραγίας.

ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Αρχικά, θα επισημανθεί η πρωταγωνιστική ευθύνη του οικογενειακού περιβάλλοντος για την αποκλίνουσα συμπεριφορά των ανηλίκων. Όντας ο πρωταρχικός φορέας αγωγής, η οικογένεια, με τις αρχές που προάγει και τα ερεθίσματα που παρέχει από βρεφική κιόλας ηλικία, διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διάπλαση της προσωπικότητας και της ηθικής υπόστασης των νεότερων μελών της. Είναι λοιπόν επόμενο, ένα ασταθές και αβέβαιο οικογενειακό περιβάλλον να καθιστά τα παιδιά ευάλωτα σε παραβατικές συμπεριφορές. Η ενδοοικογενειακή βία, οι κακές συνθήκες διαβίωσης καθώς και η γονική αδιαφορία, αμέλεια ή απουσία, μπορούν να ωθήσουν το παιδί σε βίαιες πράξεις, πιθανόν σε μια προσπάθειά τους για προσέλκυση της προσοχής και κάλυψης των συναισθηματικών κενών ή διοχέτευσης αρνητικών αισθημάτων. Επιπλέον, ένα ακόμη σημαντικό αίτιο της έξαρσης της νεανικής παραβατικότητας είναι η οικονομική κρίση. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, θεωρείται περίοδος οικονομικής κρίσης και για αυτόν τον λόγο υπάρχει και η ανεργία. Σε πολλές περιπτώσεις, ο νέος μπορεί να ωθηθεί σε κάποια εγκληματική ή αποκλίνουσα συμπεριφορά, γιατί οι γονείς του είναι άνεργοι και δεν υπάρχουν χρηματικά έσοδα μέσα στην οικογένειά του.

Δεν μπορεί να αγνοηθεί η διαβρωτική επίδραση της πανδημίας Covid-19 στη συμπεριφορά της νεολαίας. Σε ό,τι αφορά τη συγκεκριμένη εποχή που διανύουμε, ο θυμός και η συσσωρευμένη πίεση λόγω πανδημίας και εγκλεισμού, φαίνεται να διαδραμάτισαν πολύ σημαντικό ρόλο στην έξαρση του φαινομένου, σε συνδυασμό με την επαναστατική φύση των εφήβων και το οικονομικό άγχος που βίωσαν πολλές οικογένειες, που ώθησε πλήθος ανηλίκων στην παραβατικότητα, ως μια κραυγή προς το κατεστημένο ή ως τρόπο ελάφρυνσης των γονέων από περιττά έξοδα.

Επιπροσθέτως, η πολύωρη και άμετρη πλοήγηση των ανηλίκων στο διαδίκτυο δύναται να οδηγήσει τόσο στην απομόνωση, όσο και στην εκδήλωση τέτοιου είδους βίαιων συμπεριφορών. Δεν ωφελεί βέβαια η δαιμονοποίηση των τεχνολογικών μέσων, αφού δεν ευθύνονται αυτά για την έξαρση του φαινομένου, αλλά κυρίως οι αξίες που προβάλλονται μέσα από αυτά. Ένας εξωπραγματικός τρόπος ζωής, με ήρωες-πρότυπα που ζουν στη χλιδή και το εύκολο κέρδος, όπου «ρομαντικοποιούνται» και θαυμάζονται η χρήση και η διακίνηση ναρκωτικών ουσιών, η βία και η παρανομία, επηρεάζουν αρνητικά τους νέους και τη μελλοντική συμπεριφορά τους. Πρόκειται λοιπόν για μία ηθική κρίση με τις διαστρεβλωμένες αξίες αυτές να επηρεάζουν όλους μας, αλλά και κατά κύριο λόγο τους ανηλικούς που λόγω της άπλαστης νεανικής τους σκέψης, καθελώνονται ανεπίγνωστα σε αυτές.

Θα αποτελούσε παράλειψη να μην συγκαταλεχθεί στα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου της νεανικής παραβατικότητας και ο έντονος μιμητισμός που επικρατεί.

Αφενός, όπως προαναφέρθηκε, οι αξίες και τα πρότυπα συμπεριφοράς διαμορφώνονται κατά την παιδική ηλικία στο πλαίσιο του μικρόκοσμου της οικογένειας, από γονείς αδέρφια και συγγενείς. Αφετέρου, κατά την εφηβεία, όπου τα παιδιά επιδιώκουν τον ορισμό της δικής τους ταυτότητας, η επιρροή των γονέων αντικαθίσταται από αυτή των συνομήλικων και των φίλων. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις εφήβων που αποζητώντας την αποδοχή και τον εναρμονισμό με τον κοινωνικό περίγυρο (peer pressure) προβαίνουν σε παραβατικές πράξεις.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Σε σχολικό επίπεδο συνιστάται η παροχή επιμορφωτικών σεμιναρίων από ειδήμονες επί του θέματος σε εκπαιδευτικούς αλλά και κηδεμόνες, ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν ενδείξεις παραβατικών συμπεριφορών αλλά και να χειρίζονται ορθά μια τέτοια κατάσταση. Επιτακτική ανάγκη καθίσταται η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού και ο εμπλουτισμός της σχολικής μονάδας με ειδικούς παιδοψυχολόγους, κοινωνιολόγους (σύμβουλος σχολικής βίας), στους οποίους τα θύματα εκφοβισμού ή κακοποίησης μπορούν να απευθυνθούν ανά πάσα στιγμή, αποζητώντας συμβουλευτική βοήθεια και ψυχολογική υποστήριξη.

Απαιτείται ακόμη στενή συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας τόσο για την πρόληψη όσο και για τη «θεραπεία» του φαινομένου. Προτείνεται λοιπόν η συγκρότηση συλλόγου γονέων και κηδεμόνων ή η επίρρωση του ρόλου και αρμοδιοτήτων του ήδη υπάρχοντος. Οι γονείς, εμφορούμενοι υπευθυνότητας, ωριμότητας και θετικών προδιαθέσεων, θα πρέπει να βρίσκονται «στην πρώτη γραμμή» των εξελίξεων, να αλληλοεπιδρούν τακτικά μεταξύ τους και να συνεργάζονται μαζί με το εκπαιδευτικό προσωπικό για την αντιμετώπιση τυχόντων περιστατικών.

Σε ό,τι αφορά την πολιτεία, η ορθή αξιολόγηση της βαρύτητας των εγκληματικών ενεργειών, συνεπάγεται την επιβολή των αντίστοιχων κυρώσεων. Συνιστάται:

- Εξυγίανση και βελτίωση του σωφρονιστικού συστήματος, με έμφαση στην κοινωνική εργασία, δεδομένου πως η πλειονότητα των σωφρονιστικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα δυσλειτουργεί, αμελώντας τον πρωταρχικό τους στόχο, δηλαδή τη θετική αναμόρφωση των παραβατών.
- Ορθή αξιοποίηση των αχάνων δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο.
- Δημιουργία τηλεφωνικών γραμμών, διαδικτυακών τόπων που προσφέρουν υποστήριξη, παρέχουν βοήθεια.
- Έλεγχος του προβαλλόμενου περιεχομένου από τηλεόραση, κινηματογράφους και βιντεοπαιχνίδια, αφορισμός σκηνών ακραίας βίας (φόνοι, βιασμοί), καταχρήσεων κλπ.. Κριτική στάση απέναντι στα πρότυπα που ηρωοποιεί η νεολαία αντί αυτών, λήψη υγιών προτύπων συμπεριφοράς.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στις 10 Φεβρουαρίου 2005, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2 του Κανονισμού της αποφάσισε τη γνωμοδότηση με θέμα: Η πρόληψη της παραβατικότητας ανηλίκων, Τρόποι αντιμετώπισης της παραβατικότητας ανηλίκων και ο ρόλος του συστήματος δικαιοσύνης ανηλίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη συνέχεια, το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικών υποθέσεων και ιθαγένεια», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών για την πραγματοποίηση του θέματος αυτού, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 22 Φεβρουαρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Zufiaur Narvaiza. Έπειτα, κατά την 425η

σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 15 και 16 Μαρτίου 2006 (συνεδρίαση της 15ης Μαρτίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 98 ψήφους υπέρ, καμία ψήφο κατά και μία αποχή. Μερικές από αυτές τις αποφάσεις ήταν οι εξής:

Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ (Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή) η διαμόρφωση μιας κοινής στρατηγικής για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας ανηλίκων πρέπει να συγκαταλέγεται στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους οποίους δίνεται η μεγαλύτερη προσοχή: όχι μόνο επειδή επηρεάζει έναν ιδιαίτερα ευάλωτο τομέα του πληθυσμού (ανήλικοι και νέοι, που συχνά ανήκουν σε ομάδες που κινδυνεύουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό), αλλά επίσης επειδή η λήψη προληπτικών μέτρων για τους σημερινούς νεαρούς παραβάτες σημαίνει όχι μόνο την επιδίωξη της κοινωνικής αποκατάστασής τους, αλλά και την πρόληψη του εγκλήματος των ενηλίκων του αύριο. Υπάρχουν ήδη ορισμένα σχέδια και ευρωπαϊκές πολιτικές που ενδέχεται να έχουν έμμεσο αντίκτυπο στην πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων όπως:

- Η Ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου τον Νοέμβριο 1997,
- Η ευρωπαϊκή κοινωνική ατζέντα εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας τον Δεκέμβριο 2000,
- Το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Νεολαία για την προώθηση της ενεργού ιθαγένειας που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών τον Μάρτιο 2005, καθώς και μια σειρά συμφωνιών και ψηφισμάτων που σχετίζονται με τη νεολαία, τα οποία προωθούν επίσης την κανονική διαδικασία ένταξης αυτού του τομέα του πληθυσμού στην κοινωνία, υπάρχει έλλειψη μέσων και μέτρων που προσανατολίζονται ειδικά στην παραβατικότητα ανηλίκων.

Δεν είναι απλό καθήκον να αναλυθεί η κατάσταση στις χώρες της ΕΕ, καθώς κάθε χώρα έχει τον δικό της ορισμό της παραβατικότητας ανηλίκων, βάσει διαφορετικών παραγόντων. Για ορισμένες χώρες, η έννοια καλύπτει τη συμπεριφορά ανηλίκων που αντιστοιχεί σε έναν από τους τύπους που περιγράφονται στη νομοθεσία τους ή στον κώδικα ποινικού δικαίου. Σε άλλες χώρες, όπου το σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων βασίζεται σε μοντέλο εκπαίδευσης ή πρόνοιας, το φάσμα των πράξεων που ασκούνται βάσει του συστήματος δικαιοσύνης όταν διαπράττονται από ανηλίκους επεκτείνεται ώστε να περιλαμβάνει πράξεις οι οποίες, εάν διαπράττονται από ενήλικα, θα ευθύνονταν μόνο σε διαδικασίες μέσω διοικητικών ή αστικών διαύλων, ή δεν θα οδηγούσε καν σε δίωξη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Στη Γερμανία, κανένας μικρότερος των 14 ετών τη στιγμή που διαπράχθηκε ένα εικαζόμενο αδίκημα δεν μπορεί να θεωρηθεί ποινικά υπεύθυνος. (Ποινικός Κώδικας, Ενότητα 19). Τα παιδιά ηλικίας 14 έως 18 ετών μπορούν να φέρουν ποινική ευθύνη όταν, κατά τη στιγμή της παράβασης, ήταν αρκετά ώριμος για να δει την αδικία της πράξης και να ενεργήσει βάσει αυτής της γνώσης, σύμφωνα με τον Νόμο για τα δικαστήρια των ανηλίκων.

Στην Ελλάδα, τα παιδιά ηλικίας μεταξύ 8 και 13 ετών δεν μπορούν να θεωρηθούν ποινικά υπεύθυνα για ένα αδίκημα και μπορούν να υπόκεινται μόνο σε εκπαιδευτικά ή θεραπευτικά μέτρα για τη διάπραξη πράξεων που θα ήταν ποινικά αδικήματα για ένα ηλικιωμένο άτομο. Τα παιδιά ηλικίας 13 έως 15 κατά τη στιγμή της διάπραξης εγκληματικής πράξης μπορούν να υπόκεινται μόνο σε διορθωτικά ή θεραπευτικά μέτρα και ένα παιδί ηλικίας 15 έως 18 ετών μπορεί να καταδικαστεί σε ποινές, συμπεριλαμβανομένης της στέρησης της ελευθερίας, όπως αναφέρει και ο Ποινικός κώδικας, στα άρθρα 126 και 127.

Στη Γαλλία, άτομα κάτω των 18 ετών, θεωρούνται «ικανά να καταλάβουν τι κάνουν», άρα είναι ποινικά υπεύθυνα για τις κακουργίες, κακομεταχείριση ή μικρο - αδικήματα για τα οποία έχουν κριθεί ένοχοι και ενδέχεται να υπόκεινται σε μέτρα προστασίας, βοήθειας, εποπτείας και εκπαίδευσης σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από συγκεκριμένη νομοθεσία. Δεν υπάρχει απόλυτο ελάχιστο όριο ηλικίας κατά το οποίο τα παιδιά καθίστανται ικανά να θεωρηθούν εγκληματικά υπεύθυνα, αλλά ένα παιδί συνήθως θεωρείται ότι έχει «διάκριση» μεταξύ των ηλικιών 8 και 10. Τα παιδιά ηλικίας 13 έως 18 ετών μπορούν να τιμωρηθούν ποινικά, συμπεριλαμβανομένων των ποινών φυλάκισης και παιδιών ηλικίας 16 έως 18 ετών σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να υποστούν ποινές ενηλίκων (Ποινικός Κώδικας, 2008).

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Στην Ελλάδα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων οργάνωσε κάποιες διοικητικές δομές, που κεντρικό τους θέμα είναι τα ζητήματα που σχετίζονται με την εγκληματικότητα των νέων, τα οποία αναφέρονται στο ΠΔ 96/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (ΦΕΚ Α' 136/11-9-2017).

Η οργάνωση και η λειτουργία των σωφρονιστικών ιδρυμάτων και των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων είναι έργο της γενικής γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου δικαιοσύνης, διαφάνειας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σε αυτό τον τομέα η Γενική Γραμματεία σχεδιάζει, επεξεργάζεται και εισηγείται τις δράσεις και τα απαιτούμενα μέτρα (άρθρο 17 παρ. 1 του ΠΔ 96/2017). Επίσης, υπάρχουν κι άλλες οργανώσεις και διευθύνσεις που αφορούν τη λειτουργία της διαχείρισης της εγκληματικότητας.

Στην Ελλάδα, το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει σήμερα αφορά την πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων και για αυτό και υπάρχουν και κάποια νομοθετήματα. Αυτά τα νομοθετήματα αφορούν τις διατάξεις στη δομή και στις δράσεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τις διατάξεις που σχετίζονται με τη δομή και τις δράσεις της Ελληνικής Αστυνομίας και την τοπική αυτοδιοίκηση, τουτέστιν, τα τοπικά συμβούλια πρόληψης της Εγκληματικότητας.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 51 παρ.1 του ποινικού κώδικα, ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων συγκαταλέγεται στις κύριες στερητικές της ελευθερίας ποινές. Ακολούθως, ο Συνήγορος του Πολίτη, με την ιδιότητά του ως Συνήγορος του Παιδιού, με αφορμή την ιδιαίτερη ένταση που επικρατεί στον χώρο των σωφρονιστικών καταστημάτων της χώρας και τα αιτήματα που διατυπώθηκαν εκ μέρους συντονιστικής επιτροπής κρατούμενων προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης, στα οποία περιλαμβάνεται πρόταση για την κατάργηση των φυλακών ανηλίκων και καθιέρωση ανοικτών δομών φροντίδας και προστασίας των εφήβων και των νέων.

Λέξεις – Κλειδιά

Ανήλικοι, βία, οικογένεια, κοινωνία, εκπαίδευση, παραβατικότητα

Ερωτήματα

- Ποια μέτρα θα μπορούσε να πάρει η Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και τα κράτη - μέλη προκειμένου να εξαλείψουν το φαινόμενο της νεανικής εγκληματικότητας και παραβατικότητας;
- Ποιες πολιτικές θα πρέπει να υιοθετήσει η ΕΕ για την επανένταξη των νέων οι οποίοι παρουσιάζουν ιστορικό παραβατικών ή παράνομων συμπεριφορών;
- Πώς θα μπορούσε να ευαισθητοποιηθεί η κοινωνία για την αντιμετώπιση του προβλήματος και την τήρηση της ηθικής;

Υλικό έρευνας

- [Επίσημη ιστοσελίδα Επιτροπής πολιτισμού και παιδείας](#)
- [Το φαινόμενο του εκφοβισμού](#)
- 7 Νοεμβρίου: Παγκόσμια Ημέρα κατά της βίας και του εκφοβισμού στο σχολείο, συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοεκφοβισμού:
https://learning-corner.learning.europa.eu/news-and-competitions/7-november-international-day-against-violence-and-bullying-school-including-cyberbullying-2024-11-06_el

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Κανόνες Γενικής Συνέλευσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

I. ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Κάθε φορά που ένας συμμετέχων έχει τον λόγο στη Γενική Συνέλευση οφείλει να μιλά από όρθια θέση καθαρά και δυνατά, σεβόμενος πάντα τους υπόλοιπους συμμετέχοντες. Κανείς δεν μπορεί να λάβει τον λόγο, αν πρώτα δεν αναγνωρισθεί από τα μέλη του Προεδρείου. Αν επιθυμεί κάποιος συμμετέχων να μιλήσει, πρέπει να ενημερώσει τον επικεφαλής της Επιτροπής του και αυτός να υψώσει την καρτέλα της Επιτροπής του και, αν αναγνωρισθεί από το Προεδρείο, μπορεί να μιλήσει από όρθια θέση ή στο βήμα για όσο χρόνο του δοθεί.

II. ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ

Ο Πρόεδρος της Συνέλευσης σηματοδοτεί την έναρξη και τη λήξη των συζητήσεων. Αυτός καθοδηγεί τις συζητήσεις, θέτει τα ψηφίσματα σε ψηφοφορία και ανακοινώνει τα αποτελέσματα της κάθε ψηφοφορίας. Αυτός προεδρεύει με τη βοήθεια άλλων δύο ή τριών Αντιπροέδρων, οι οποίοι είναι οι μόνοι που μαζί με τον Πρόεδρο επιτρέπεται να προεδρεύουν στις συζητήσεις της Γενικής Συνέλευσης.

III. ΚΑΝΟΝΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Οι συμμετέχοντες οφείλουν να συμπεριφέρονται καθ' όλη τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης με διπλωματικό και επαγγελματικό τρόπο, σεβόμενοι πάντα τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και τους κανόνες της Γενικής Συνέλευσης.

Οι συμμετέχοντες οφείλουν να ακολουθούν τον επίσημο τρόπο ενδυμασίας καθ' όλη τη διάρκεια της Γενικής Συνέλευσης.

Απαγορεύεται η χρήση κινητών τηλεφώνων ή οποιωνδήποτε άλλων ηλεκτρονικών συσκευών στον χώρο που διεξάγεται η Γενική Συνέλευση.

IV. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

Το ψήφισμα είναι ένα επίσημο κείμενο στο οποίο οι συμμετέχοντες μιας Επιτροπής παραθέτουν τις προτάσεις τους για τον τρόπο επίλυσης ενός συγκεκριμένου ζητήματος.

Το ψήφισμα αποτελείται από τις εισαγωγικές φράσεις και από τις προτάσεις:

- Μια εισαγωγική φράση στο ψήφισμα παρέχει πληροφορίες για το πραγματικό και νομικό υπόβαθρο του θέματος που τίθεται προς συζήτηση.
- Μια πρόταση στο ψήφισμα παρέχει συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να υιοθετηθούν για την επίλυση του θέματος που τίθεται προς συζήτηση.

V. ΔΟΜΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΨΗΦΙΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ

1. **Ανακοίνωση του θέματος προς συζήτηση:** Η διαδικασία ξεκινά, όταν ο Πρόεδρος ανακοινώνει το όνομα της Επιτροπής και το θέμα της συζήτησης.
2. **Παρουσίαση του θέματος προς συζήτηση-ψηφίσματος:** Ο Πρόεδρος καλεί την Επιτροπή που

κατέθεσε το ψήφισμα να το παρουσιάσει. Καλείται ένας ομιλητής στο βήμα, για να διαβάσει τις προτάσεις του ψηφίσματος μέσα σε πέντε (5) λεπτά.

- 3. Υπεράσπιση ψηφίσματος:** Ο Πρόεδρος καλεί την Επιτροπή που κατέθεσε το ψήφισμα να το υπερασπιστεί. Καλείται ένας ομιλητής στο βήμα, για να παρουσιάσει την ομιλία υπεράσπισης του ψηφίσματος μέσα σε τρία (3) λεπτά. Σκοπός της ομιλίας υπεράσπισης είναι να αναδειχθεί ο λόγος για τον οποίον το συγκεκριμένο ψήφισμα κρίνεται κατάλληλο και ικανό να επιλύσει το θέμα της συζήτησης και γι' αυτό πρέπει να υπερψηφιστεί.
- 4. Αντίκρουση ψηφίσματος:** Ο Πρόεδρος καλεί τις Επιτροπές να εκφράσουν την αντίθεσή τους στο ψήφισμα. Αναγνωρίζεται ένας ομιλητής από τις άλλες επιτροπές και καλείται στο βήμα, για να παρουσιάσει την ομιλία αντίκρουσης του ψηφίσματος μέσα σε τρία (3) λεπτά. Σκοπός της ομιλίας αντίκρουσης είναι να αναδειχθεί ο λόγος για τον οποίον το συγκεκριμένο ψήφισμα κρίνεται ακατάλληλο και δε συνδράμει στην επίλυση του θέματος της συζήτησης και γι' αυτό πρέπει να καταψηφιστεί.
- 5. Συζήτηση ψηφίσματος:** Ο Πρόεδρος καλεί τις Επιτροπές να κάνουν ερωτήσεις για το συγκεκριμένο ψήφισμα. Αφού αναγνωρίσει δύο (2) ερωτήσεις και αυτές διατυπωθούν, καλεί έναν συμμετέχοντα από την Επιτροπή που εισηγήθηκε το ψήφισμα να απαντήσει στις ερωτήσεις μέσα σε τρία (3) λεπτά.
- 6. Ομιλία σύνοψης:** Ο Πρόεδρος καλεί έναν συμμετέχοντα από την Επιτροπή που κατέθεσε το ψήφισμα να κάνει μια συνόψιση της όλης συζήτησης για το ψήφισμα μέσα σε τέσσερα (4) λεπτά.
- 7. Ψήφιση ψηφίσματος:** Ο Πρόεδρος καλεί τους επικεφαλής των Επιτροπών να συγκεντρώσουν τις ψήφους (υπέρ-κατά-αποχή) για το συγκεκριμένο ψήφισμα μέσα σε τρία (3) λεπτά. Όταν παρέλθει ο χρόνος, ζητά από τον επικεφαλής της κάθε Επιτροπής να ανακοινώσει το αποτέλεσμα. Αφού συγκεντρωθούν όλες οι ψήφοι, γίνεται η καταμέτρηση από το Προεδρείο και ανακοινώνεται το αποτέλεσμα.

Αν το ψήφισμα υπερψηφίστηκε, θα λάβει τη μορφή επίσημου ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αν καταψηφίστηκε, θα διαγραφεί και δεν θα περιληφθεί στα επίσημα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

MOVE IT

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ:

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Γραφείο στην Ελλάδα

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή
Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

ΧΟΡΗΓΟΙ:

